Prijs 11 Cts.

VRAAGT DIT BLAD AAN DE KIOSKEN!

Zaterdag 22 Augustus 1942
5e Jaargang Nr. 157

DE MISTHOORN

SOCIAAL-POLITIEK WEEKBLAD

UITGAVE STICHTING DE MISTHOORN
Algemeen Bestuurder: J. NIJSSE
Hoofdredacteur: GEORGE KETTMANN JR.
Redacteuren: PIETER EMIEL KEUCHENIUS,
ERNST C. H. LOCHT en Dr. P. MOLENBROEK

Abonnementsprijs voor Nederland *f* 1.25 p. kw.; *f* 4.75 p. jaar.
Buitenland *f* 6.— per jaar; alles franco per post. Losse
nummers 11 cents. — Advertentietarieven op aanvraag.
Redactie en Administratie PRINSENGRACHT 346,
AMSTERDAM, Postbus 367, Telefoon 38895, Giro 322600

SOLDATENVOLK

Voor het meerendeel verwacht ons volk nog altijd heil van
de laffe volksverraders in Londen, die het tot „braaf stand-
houden" aanzetten. Uit beschouwingen in hier verschijnende
dagbladen zou men kunnen opmaken, dat er in de ziel van ons
volk nog een politiek heimwee leeft naar de democratie van
vóór Mei 1940. Wie echter meent, dat ons volk achter een on-
aandoenlijk gezicht aan heftige gemoedsaandoeningen ten
prooi is, vergist zich; eerder is het zoo, dat men eenvoudig het
leven over zich laat heenkomen. Men deinst terug voor elk
partij-kiezen. Ook al voelt men stilletjes in zijn huiskamer be-
wondering voor den verengelschten krantenman, die zijn com-
mentaar namens Londen schrijft, het is weinig anders dan een
sportief bewonderen; de zaak zèlf heeft zijn belangstelling niet.

De verslappende invloeden uit de joodsch-liberalistische
jaren doen zich nog altijd gelden; ze leven in de achterdocht
en de zelftucht van den burger. Twee jaar lang zoeken de
worteltjes-boven met de kinderachtigste en geniepigste mid-
deltjes tegenover elkaar den schijn op te houden, dat ze geen
„inmenging van buitenaf" dulden op hun eiland van indivi-
dualistische rust; verder blijft men netjes in den plooi.

Het volk heeft verleerd een overtuiging te bezitten, daar-
voor uit te komen en daaraan op leven en dood trouw te zijn.
Zoo kan het nog slechts hopen op ànderen en het is — mede
door toedoen van zijn geestelijke herders — afgedaald tot een
staat van berusting, die vooral in de steden aan het wezen-
looze grenst.

Wanneer wij, nationaalsocialisten, nu reeds jaren achtereen
ijveren voor de gezondmaking van ons volk, dan zien wij deze
taak wel in de eerste plaats als een verzet tegen de verburger-
lijking, de laffe en platvloersche afzijdigheid, die ten hoogste
een goedkoop medelijden over heeft waar de dood ingrijpt.
Wanneer wij er ons op bezinnen, hoe geleidelijk alle groote
gevoelens uit ons oude Geuzenvolk zijn weggevloeid, dan
wordt het duidelijk, waarom wij het onvoldoende achten, door
maatregelen van bovenaf de schadelijke werking van anti-
volksche krachten teniet te doen.

Er is slechts één uitredding voor ons volk: zich open te
stellen voor het ideaal, dat voorloopig nog door een klein aan-
tal bezetenen wordt uitgedragen. Bezetenheid is de geestdrift,
die den strijdbaren mensch vormt; zij brengt spanningen te
weeg, waardoor ons volk **zichzelf** zal kunnen worden. En deze
bezetenheid kan tevens verhinderen, dat er in de „propagan-
da" dat stuitende element van burgerlijke berekening komt,
waarmee men wil trachten, anderen **over te halen** in plaats van
te **bezielen.**

Het is voor ons volkskarakter vrijwel waardeloos, om op
redelijke gronden en met een reeks min of meer verlokkende
programpunten de revolutie te willen leiden. Daarvan zou
slechts het betreurenswaardige gevolg zijn, dat de Nederlan-
den uit opportunisme (als antwoord op de vraag „wat koop je
ervoor?") zich naar het nationaalsocialisme zouden schikken.
Zoo vermogen wij bv. niet te beoordeelen, in hoeverre het
wenschelijk is, dat Maastricht zijn hoogeschool krijgt, zooals
Groningen er een heeft (Mussert legde daarop den nadruk in
zijn rede op den Limburgschen Volksdag). Maar ongetwijfeld
zou het noodlottig zijn, hieruit de gevolgtrekking te maken,
dat op zichzelf het tegemoetkomen aan streekbelangen het
volk een stap nader tot het nationaalsocialisme zou brengen.

De verklaring van den leider der N.S.B., waarbij het voor de
toekomst uitgesloten wordt genoemd, dat het eene gewest
overmacht boven het andere zal hebben, zullen wij dan ook
hebben te verstaan als de eenig bestaanbare overmacht — nl.
die van het Rijk als het ideale „algemeen belang", waarin alle
gewesten gelijkelijk gebonden zullen zijn. De levende Rijks-
gedachte zal ook de Nederlanden kunnen behoeden voor de
herhaling eener gewestelijke suppprematie, die in den tijd van
het „Hollandsche" kapitalisme ons meer en meer van onze
Germaansche verwantschap op het vasteland vervreemdde. Wij
willen het door Mussert gekozen voorbeeld dan ook **niet zien**
als iets, waarmee aan Limburg een voorrecht wordt beloofd,
maar als een klein onderdeel, dat evenals **alle andere vormen**
van sociale en cultureele beteekenis **organisch** uit de volks-
gemeenschap zelf zal voortkomen.

Het ligt niet in de bedoeling van het nationaalsocialisme
zich voor bijzondere belangen in te zetten; altijd weer zoekt
het den bloei van het geheel te verwezenlijken. Zeker zijn wij
niet gekomen, om de Nederlanden meer hoogescholen te
geven, zooals misschien sommigen ten onrechte uit Musserts
woorden zouden opmaken; het eenige wat wij als nationaal-
socialisten hebben te verwezenlijken, is elken volksgenoot te
doen beseffen, dat ook van hèm afhangt hoe de komende wer-
kelijkheid er voor ons allen zal uitzien. Hij heeft metterdaad
een taak. Hij zal eerst aan deze taak kunnen deelnemen, nadat
hij zich geestelijk heeft bevrijd. De bekrompenheid van be-
langen, waardoor onze spreekwoordelijke nationale nuchter-
heid sinds Multatuli scheef groeide tot typische Droogstoppel-
makelaardij, moet radicaal worden uitgeroeid. Onze nuchter-
heid behoort weer als vanouds **werkelijkheidszin** te zijn — d.i.
de bereidheid om ons met hart en ziel voor die werkelijkheid
in te zetten.

Het hardingsproces, om weer uit een ideaal te leven, is het
allerbelangrijkste, het wezenlijke. De rest komt dan vanzelf,
zooals de sprong volgt uit den aanloop. En zeker mogen wij in
dat opzicht de Duitschers dankbaar zijn voor de kameraad-
schappelijke wijze, waarop zij ons volk, toen de vijf dagen
oorlog eenmaal voorbij waren, zijn tegemoet getreden. Met
hun hulp zal het volk zijn zelfbewustzijn herwinnen: deze om-
vorming tot den soldatengeest is het werk der revolutie. Juist
daarom ook moeten wij alle burgerlijke invloeden afwijzen,
omdat deze ons volk niet verder zullen brengen dan tot een
vewachtend uitzien naar de bevrediging van zijn eigenbelang;
dan zou het groote ideaal opnieuw aan ons voorbij gaan.

Deze soldatengeest is niet slechts bestemd voor dezen oor-
log, maar meer nog voor den vrede die komt. De Germaansche
arbeidseenheid van morgen vergt mannen en vrouwen — sol-
daten, „'s volks verworven eer" naar het woord van Vercnocke.
Nimmer zal het burgerdom zich hiertoe kunnen vermannen;
het zal in zijn kleine zorgen ten onder gaan. Maar staalhard zal
een volk aantreden, sterk in het geloof van zijn eeuwige
volksdom, altijd jong in de daden van vandaag en morgen
naar het voorbeeld der helden van gisteren.

Nu mogen de burgers ons komen vertellen, dat de heroïek
ons niet ligt; zij trachten dit dan te bewijzen met de dwaasheid,
dat ons volk elke theatrale zwier mist. Maar wat ons voor
oogen staat, is geen opera-heldendom, maar de manlijke ernst
om van zijn leven meer te maken dan een aaneenschakeling
van genoegens, waarin de arbeid als een onvermijdelijk kwaad
voorkomt.

„Revolutie van boven-af"

De „DEUTSCHE ZEITUNG in den Niederlanden" van Zondag 16 Augustus j.l. bevat een artikel van Kurt Herwarth Ball, dat onze bijzondere aandacht verdient.

Na de begrippen „revolutie van bovenaf" en „revolutie van onderen" gesteld te hebben en er op gewezen te hebben, dat in den democratischen tijd een „revolutie van onderen" alleen een joodsch-marxistische vernielings- en vernietigingsactie kon zijn, zegt de schrijver:

„De Führer heeft echter bewezen, dat een revolutie van onderen wel degelijk een volk in zijn geheele wezen kan vernieuwen, verjongen en tot een nieuwe, staatsche, ordenende macht maken — dan namelijk is dat mogelijk, wanneer deze revolutie zich van meet af aan alleen bedient van de ingeboren essentiëele geaardheid van het volk. De nationaalsocialistische revolutie bevat niets, dat door het Duitsche volk als een vreemd element zou kunnen worden beschouwd."

Even verder accentueert de schrijver deze bewering nog door te zeggen, dat de nieuwe wereldoorlog Duitschland vond als „een innerlijk sterk, door zijn nationalisme geconsolideerd en door zijn socialisme saamgesmeed. Rijk, dat uit een diep opvlammende idee steeds nieuwe krachten put."

Ball onderzoekt vervolgens, wat deze Duitsche revolutie voor Europa beteekent, en zegt daarover:

„De revolutie van onderen, die in 1933 het Duitsche volk veroverde en het Duitsche Rijk een nieuwen rang in het politieke leven der volken begon te geven, is tot een revolutie van boven geworden — tenminste in Europa. Deze revolutie is een noodzaak want het feit, dat met de ineenstorting van het Engelsche imperium, dat immers rond 250 jaar en langer in de geschiedenis van Europa was ingeschakeld en haar ook heeft bepaald, de geheele oude wereldorde van het verleden moest ineenstorten, is iederen burger van Europa bekend. Een groot deel van de Europeesche staten heeft zich bij de nieuwe ordening aangesloten, meestal door een revolutie van boven; eenige staten en volken staan er nog buiten, andere — en daartoe behoort Nederland — bevinden zich in een soort geestelijk tusschenrijk."

De schrijver beschouwt nu dit „tusschenrijk" nader en zegt, na betoogd te hebben, dat het een kleine moeite zou zijn, te bewijzen, „hoe dicht Nederland in 1940 tot de communistische ideologie en daarmee tot de omwenteling van onderen was gebracht":

„Het eigen-aardige in de algemeen-Europeesche omstandigheden, die de oorlog plotseling zoo geweldadig te voorschijn heeft geroepen, bracht Nederland het tusschenrijk, waarin de gebaande revolutie van onderen in een revolutie van boven werd veranderd. (??? — Red.) Daardoor ging natuurlijk het begrip, het zichtbare van een revolutie, verloren — uit een openbaren, ten deele op straat gevoerden strijd om het herstel der natuurlijke staatsordening is een meer bestuursmatig proces gegroeid — de revolutie van boven namelijk."

En hij besluit:

„Daar de revolutie van onderen door de oude staatsordening met alle middelen en knepen was opgezogen en niet kon uitwerken, zet zich nu de revolutie van boven over al deze finesses eener democratische heerschappij heen en tracht de natuurlijke levensrechten van het volk op den voorgrond te stellen — in zooverre zulks door den oorlog mogelijk is. Dat moet als een historische noodzaak en een feit worden begrepen.

Het wezenlijke onderscheid tusschen deze beide revolutie-begrippen is, dat in het eene geval het volk zelf voor zijn rechten begint te strijden en ook overwint, wanneer deze levensrechten in overeenstemming zijn met het natuurnoodwendige, terwijl in het andere geval, bij de revolutie van boven, de macht, die de leiding verkregen heeft, het op zich neemt de volksgemeenschap en haar geheele leven nieuw te ordenen. In geval van nood ook tegen haar wil. Want wanneer de omstandigheden zoo zijn, dat een volk zijn geheele, historisch en kultureel gedeeltelijk groote verleden verloren heeft door de onnatuurlijke en onverstandige vroegere staatsordening, wanneer in een door den tijd bedongen tusschenrijk de reactionnaire krachten van alle richtingen probeeren deelen van het volk weer voor het verleden te enthousiasmeeren, dan is het een historische taak van hen, die de leiding verkregen hebben, de volksgemeenschap dwingend het nieuwe op te leggen."

— — — — — — — — — —

„De Nederlanders mogen zich innerlijk nog tegen deze revolutie van bovenaf verweren, zij is een historische noodzaak en een feit. De revolutie zal niet meer uit deze grenzen verdreven worden en zij zal op zekeren dag zinnen en geest gegrepen hebben. Evenmin als enkele kringen van een volk zich tegen het nieuwe kunnen verzetten, kan een volk zich tegen de herordening van zijn kontinent verzetten — te minder, wanneer in feite het geheele historische, politieke en kultureele leven van dit kontinent alleen door een dergelijke nieuwe ordening is te redden."

Resumeerende komen wij dus tot de conclusie, dat Kurt Herwarth Ball het volgende betoogt:

1. Er zijn „revoluties van onderen" en „revoluties van boven."

2. Er zijn joodsch-marxistische „revoluties van onderen" en nationaalsocialistische.

3. De Führer heeft in het Duitsche volk een nationaalsocialistische „revolutie van onderen" ontketend, waardoor het vernieuwd en verjongd is en blijft.

4. De Duitsche „revolutie van onderen" werd in Europa tot een „revolutie van boven".

5. Sommige „staten en volken" zijn zelfs aan die „revolutie van boven" nog niet toe; zij bevinden zich in een „tusschenrijk"; tot hen behoort Nederland.

6. In het Nederlandsche „tusschenrijk" wordt de voorbereiding tot een „revolutie van onderen" (marxistisch, of nationaalsocialistisch?) veranderd in een „revolutie van boven", zijnde „een meer bestuursmatig proces".

7. Het is een „historische noodzaak" en een „feit", dat deze „revolutie van boven" plaatsgrijpt.

8. Daarom moet het Nederlandsche volk, desnoods tegen zijn wil, gedwongen worden deze „revolutie van boven" te aanvaarden.

Tegenover deze opvattingen van den schrijver moeten wij stelling nemen. En wel op grond van het volgende:

Er bestaan geen „revoluties van boven". Een revolutie, die waarlijk revolutie is, welt immer op uit de diepste diepten van menschelijk leven — of dat nu „het volk" is of „de massa", een gesloten kultuurdragende gemeenschap of een ordelooze onderwereld, een Germaansch stam- of volksverband of een joodsche en verjoodschte machthappers- en intrigantenkliek, of die revolutie nu in eerste instantie een geestelijke „Umsturz" is of een „strijd om de straat" — dan wel een strijd voor betere sociale omstandigheden — zij wordt dáár geboren, waar het leven nog werkelijk leven is: polsslag en hartklop, stuwing en bruising van krachten, worsteling van verlangens en hartstochten naar boven. Een revolutie begint altijd van onderen af, en een volksche revolutie (want dat is het toch, waarvoor wij strijden?) kiemt in de fundamenteele lagen der (zichzelf nog niet bewuste) volksgemeenschap, van waaruit zij groeit naar boven, in en door en mèt het volk. Revolutie is de ontplooiing, de uitbarsting, het geweld, waarmede zij zich een weg zoeken naar het licht, die in de somberheid en donkerheid van hun „Unterschicht"-bestaan geestelijk en maatschappelijk kapòt gaan en die nog den wil en de kracht tot een worsteling naar boven in zich dragen.

Revoluties van boven-af bestaan niet. Zij zijn òfwel een utopistische theorie, òf een dictatoriale machtsvestiging, òf een eenvoudige wisseling in de opperste leiding van volk of staat, òf.... toch een revolutie van onderen. Van alle soorten kent de geschiedenis — ook de huidige — voorbeelden. En tenslotte is het mogelijk in een staatsbestel van boven af zóó ingrijpende veranderingen in te voeren, dat zij revolutionair schijnen; dat het lijkt, alsof er een revolutie heeft plaats gegrepen. Maar daarmee wordt dan tevens erkend, dat naast dezen schijn een werkelijkheid bestaat: de revolutie.

Wanneer dus Kurt Herwarth Ball hier (pour besoin de la cause?) een „revolutie van boven" creëert en ten behoeve van deze „revolutie" het begrip „tusschenrijk" stelt, dàn worden hiermee twee valsche begrippen, begrippen, die de werkelijkheid niet dekken, in het leven geroepen. Dientengevolge wordt de feitelijke stand van zaken in Nederland scheef belicht.

Hoe is die stand van zaken dan wel?

De Duitsche schrijver spreekt in zijn artikel over de hier in Nederland „angebahnte Revolution", die volgens hem een joodsch-marxistische „revolutie van onderen" zou worden. Nu zijn wij daar nooit zoo bang voor geweest, want de invloed der communisten was hier te lande vrijwel nihil en de S.D.A.P. verburgerlijkte met den dag meer. Er was evenwel een àndere revolutie (van onderen) in Nederland „angebahnt", die de schrijver merkwaardigerwijze voorbij loopt, en dat was de nationaalsocialistische. Waarom moet men den strijd der nationaalsocialisten van alle groepeeringen, zooals die voor den oorlog gevoerd werd, negeeren? Omdat zij thans is doodgeloopen? De revolutie in Nederland is gebaand: wat ons ontbreekt zijn leiders, die het smeulende vuur doen oplaaien tot een geweldige vlam, leiders die weer geest en bezieling brengen in den verburgerlijkten troep.

En omdat wij in de mogelijkheid van waarachtige revolutie in dit volk gelooven (zegt niet Ball, dat de Führer ook het Duitsche volk tot nieuw leven heeft gewekt?) daarom weigeren wij de „historische noodzaak" van die „revolutie van boven" te erkennen en nog minder, dat zij reeds „Tatsache" zou zijn. De schrijver neemt zeer kennelijk het geheel van bestuursmaatregelen en de omvorming van bestuursapparaten, zooals oorlog en bezetting die met zich brengen, voor revolutie. Wij waren bijna geneigd te zeggen, dat wij verder van de revolutie verwijderd zijn dan ooit. Eerst, wanneer het nationaalsocialistische Rijk ook voor ons doorleefde werkelijkheid zal zijn geworden, zullen wij erkennen, dat wij een revolutie hebben meegemaakt en... gebracht. Want duizenden strijders zijn bereid dit Rijk, dat zij als hun levensideaal nastreven, te verdienen, voor

EEN ENK'LE STEEN

De dreun slaat over 't land: de artill'rie
heeft heel den dag de loopen laten glijden
en verder dan ik met den kijker zie
de stad geplet, alsof er reuzen schrijden
door rosse wolken eig'ner fantasie.

De middag, stil en van dezelfde kleur
als wij, ligt leeg van all' herinneringen;
alleen de veldflesch en de mitrailleur,
waarmee we dikwijls door de modder gingen,
zijn metgezellen wat er ook gebeur'.

En los van wat ons thuis geluk toescheen
— het park en 't meisje met een jurk vol bloemen,
boeken en lied'ren — zoo, soldáát alleen
en zonder iets het mijne nog te noemen,
word ik in Duitschlands muur een enk'le steen.

GEORGE KETTMANN Jr.

Cynisch Cultuur-proletariaat

Cynisme is een mengeling van sarcasme en dédain, van bittere, tergende spot en hooghartig neerhalen. Het is kwalijk verholen wellust om te verguizen, geestelijk martelen, van zijn slachtoffers en diens ideaal, levensbeschouwing, verdiensten of voortreffelijkheden. Dit satanisch genot gaat gepaard met superioriteitswaan en wortelt in een egoïstisch gemoed, dat wáár sociaal gevoel niet kent, maar het slechts kan huichelen.

De cynicus is de ideaallooze mensch, die elk hooger streven miskent. Zijn intellect is niet het gezond verstand, maar dat quasi-diepzinnig, gekunsteld vernuft-spel, dat het intellectualisme gaarne vergezelt. Den cynicus ligt de kleineerende, hatelijke sneer, niet de gezonde glimlach. Hij waant zich in het bezit van de ware levens- en menschenkennis en levens-en praktijk-taktiek, omdat hij met zijn „scherp" en „kritisch" vernuft de ware wijsheid, de „moderne" denkt veroverd te hebben. Hij beseft echter niet, dat hij het op den duur moet afleggen tegen de reëele idealisten, de strijders voor levensvatbare, gezonde idealen. Daardoor is hij dommer en kortzichtiger dan dezen, die hij voor „dom" en „kortzichtig" verslijt.

Bekend is de cynische wreedheid van den jood. Maar ook de cynische geestigheden onzer verjoodschte en verdemocratiseerde intellectueelen behooren het althans te zijn berucht, nadat zij als een zeker teeworden, nadat zij als een zeker teeken van intelligentie en savoir vivre gegolden hebben. Van waardigheid gesproken: het cynisme, letterlijk: hond-isme, is den Germaanschen mensch onwaardig en cynische uitdrukkingen of gedachten druischen veel meer tegen het *ware* fatsoen in dan uitdrukkingen, die onverbloemd de niets-ontziende waarheid bevatten, al zouden dat straattermen of scheldwoorden zijn, die vaak alleen tegen het *conventioneele* fatsoen ingaan.

Den cynicus voelt men duidelijk in Pasquino en Clinge Doorenbos, twee sterren van een blad, dat men naar den geest nog steeds een *jodenblad* mag noemen. De schrijver van de tijdspiegeltjes in De Tijd gaat ook hoe langer hoe meer tot dit genre behooren. Al deze scribenten behoorden eerst eens zelf voor den spiegel te gaan staan alvorens zij anderen een spiegel voorhielden. Zij denken heele Fausten te zijn, maar hebben meer van Mephisto. Zij behooren niet tot de categorie van diegenen, die aantoonen door hun werk en hun leven, dat een klein land in veel dingen groot kan zijn, maar zij geven aan het kleine gestalte. Het is altijd zoo geweest en het is ook nu weer zoo: de ware heldhaftigheid, de ware vaderlandsliefde moeten het bij deze schijnhelden en pseudo-patriotten ontgelden. Is er bedekter en geraffineerder aanval op de heldhaftigheid onzer Nederlandsche strijders aan het Oostfront en op die van den waren soldaat in het algemeen denkbaar dan Clinge Doorenbos pleegt in dat epigrammetje in De Telegraaf van 7 Augustus, waarin hij het heeft over een „duik-held", die gekleed in moeilijk water springt, maar die, weer op het droge beland, vraagt, wie hem dien duw in zijn rug heeft gegeven. De bedoeling ligt er wel niet duimen dik *op*, maar toch duimen dik *onder*, hetgeen op hetzelfde neerkomt. De minderwaardige toeleg is er in elk geval en die is te willen verklaren, of te willen insinueeren en suggereeren, dat zonder een zekere pressie van hoogerhand onze kloeke strijders de wapenen tegen de bolsjewistische horden niet zouden hebben opgenomen. Als substratum ligt hier de zoo typisch-democratische en nihilistische opvatting, dat ware deugd, ware heldhaftigheid niet bestaat, wanneer zij nauwer bekeken wordt. Maar al zou het waar zijn, dat de heroïek maar zeer betrekkelijk is — wij ontkennen dit overigens — dan nog gaat het niet aan, zelfs deze betrekkelijke heldhaftigheid te bagatelliseeren, ja te loochenen als zoodanig. Alleen maar door sadistischen haat en nihilistische vernietigingswoede gedreven cultuur-proleten, die de ware kultuur verproletariseeren, zijn tot zulke dingen in staat.

Gijzelaars

INDIE is een deel van het Britsche Rijk. De Engelschman, die in Indië leeft en een goede Engelschman is, d.w.z. de wingewesten van het Empire als onvervreemdbaar Britsch bezit beschouwt, kan denken, dat hij op Engelschen bodem staat. Hij denkt dat ook inderdáád, want Indiërs, die meenen, dat zij óók nog eenige aanspraak op hun geboortegrond mogen doen gelden, worden door de Britsche machinegeweren kortweg afgeslacht. Ofschoon er de bèste betrekkingen bestaan tusschen Indië en het „moederland".... Ofschoon er van een oorlogstoestand tusschen die twee geen spráke is.... Ofschoon de Indiërs het onuitsprekelijke voorrecht genieten Zijne Majesteit George VI, die voor de Engelschen slechts eén kóning is, als hun Kéizer te mogen vereeren....

Maar Engeland is beducht voor *sabotage*. En daarom mag het de hárdste maatregelen nemen. Óók wanneer het die Indische inwoners van het Empire, gelijkberechtigde onderdanen van Zijne Majesteit, op straat als honden zou moeten neerschieten. De omroeper van de Londensche kortegolfuitzendingen zei immers nog dezer dagen: *„Wanneer het gaat om sabotage in den oorlog, dan moet snel en krachtig worden ingegrepen, vóórdat de sabotage tot een gevaar kan worden."*

Logisch en duidelijk, nietwaar, dat Engelsche standpunt. En — merkwaardig — de Duitschers denken er net zoo over! Weliswaar zijn wij op dit oogenblik in politiek opzicht geen deel van het Duitsche Rijk, weliswaar is de Führer geen Nederlandsch staatshoofd en weliswaar staan de Duitsche troepen hier als bezettingsmacht in formeel-vijandelijk land — weliswaar is de situatie hier dus drie maal scherper dan in Indië, doch de maatregelen, die de militaire overheid hier neemt, worden volkomen gedekt door de bovenvermelde Engelsche visie. En aangezien een Engelsche visie altijd weergeeft, wat er in het Nederlandsche volk leeft, stemt het Nederlandsche volk er van harte mee in, dat de Duitschers, wanneer het om sabotage gaat, snel en krachtig ingrijpen, vóórdat de sabotage tot een gevaar kan worden....

Welnu, er *is* krachtig ingegrepen bij de jongste sabotage-actie en dat het niet snél ging, komt alleen, omdat de militaire overheid in nauwelijks begrijpelijke lankmoedigheid een week gewacht heeft, alvorens zij vijf gijzelaars liet boeten voor het schurkenwerk, dat in Rotterdam gepleegd is. Houding en handeling der bezettingsmacht dienden daarom door het Nederlandsche volk *tenminste goedgekeurd* te worden.

Datzelfde volk heeft bovendien dag na dag, week na week, jaar na jaar met zooveel geniepig genot, met zooveel verkneukelingen van pret, met zooveel hard-gron-di-ge instemming geluisterd naar — „officieele" en niet-officieele — *opwekkingen tot sabotage*, die Radio-Oranje het in overvloed verschafte! Het herinnere de zich immers terstond de *wijze* woorden van de *geliefde* en *geëerbiedigde* Koningin, uitgesproken op 24 Juni voor Radio-Oranje, waarin zij de Nederlanders opwekte tot lijdelijk verzet (dat is dus tot sabotage) en tevens uitdrukking gaf aan haar wensch, dat haar onderdanen met „alle krachten" „den Nazi op den kop" zouden slaan.

Maar vreemd, de goedkeuring, de instemming, de toejuichingen bleven nú uit. Geplaatst voor de *werkelijkheid* van de *sabotage*, die door de gevluchte lafaards van den *jodenzender* overzee in hun *veiligheid* wordt gepredikt, is het Nederlandsche volk *geschrokken*. Het is teruggedeinsd voor de ijzeren konsekwenties van een spel, dat het niet vermocht te doorschouwen, zoolang het een spelletje van den verziekten *geest* bleef.

De Rotterdamsche „burgerij" onder aanvoering van een dertigtal intellectueelen, die het zwaard reeds boven eigen hoofd zagen filtsen, en een schare domniees, die voor een wijle hun ouden mantel der liefde uit de kamferkist opvischten, waar hij sinds den oorlog en misschien al langer was opgeborgen, verklaarden, „dat ze de daad van sabotage op Vrijdag 7 Augustus, waardoor het leven, zoowel van Duitsche als van Nederlandsche staatsburgers in het uiterste gevaar is gebracht, ten strengste veroordeelen."

Het geluid zou veelbelovend zijn en wellicht werden wij ontroerd, indien wij deze heeren niet langer dan vandaag kenden. De spreekwoorden van de katten, die resp. in het nauw zitten en de kandeleer likken, willen ons maar niet uit de gedachten. Want vandaag staan deze lieden weer op hun vooraanstaande posten en zij gaan voort met hun oude politiek of zij beklimmen den kansel en zaaien met gulle hand den haat, dien de Heilige Schrift en de Heilige Zender hun hebben verschaft. Vraag hun eens een dáád; vraag hun zich áf te wenden van de sabotage-hitsers in Londen en ons volk vóór te gaan op den weg naar een nieuwe toekomst: zij zouden liever al de plagen van Egypte over ons afsmeeken. Heusch, mijne heeren, uw spel is te doorzichtig. Maar al zijt gij geraffineerder, de schrijver van het hoofdartikel in „De Telegraaf" van Maandag j.l., die zijn jiddisch-aandoende krokodillentranen mengt met het nog jiddischer gif van zijn „voorlichting", doet niet voor u onder. Deze „randborstige" *geestelijke saboteur* moge vast in zijn geloof en rechtschapenheid „braef stanthouden", eens zal ook hij ter verantwoording worden geroepen, en zijn dag is niet ver meer.

Wanneer er tranen gestort moeten worden over het lot van de vijf gijzelaars, dan kunnen dat tranen van berouw zijn om het late inzicht, dat, naar wij hopen, zich thans baanbreekt. Overigens plukt het Nederlandsche volk hier de zorgvuldig opgekweekte vruchten van zijn eigen gedrag. En is het niet altijd een vreugde, wanneer men den oogst binnenhaalt?....

L.

---

zichzelf, voor dit volk en voor de geslachten, die na ons komen en die ons dankbaar zullen zijn, dat zij door ònzen strijd in Duitsche heerlijkheid en Germaansche grootheid kunnen leven.

Als Germaansche menschen, die de vrijheid alle eeuwen door als het hoogste goed hebben nagejaagd en verdedigd en daarom nu, lachende om de Rooseveltsche vrijheid der democratie, welbewust ons eigen nationaalsocialistische vrijheidsideaal gaan verwezenlijken, verwerpen wij iedere gedachte aan een opgedrongen „ordening". Wij weten, dat er maar al te velen uit de rijen der nationaalsocialisten popelen om „de macht in handen te nemen", coûte que coûte en, zooals Ball het voorstaat „desnoods tegen den wil van het volk". Maar wij weten evenzeer, dat dit volk — het is immers Germaansch! — geen opgelegde heerschappij zal dulden. Slechts de leiders, die uit een volksche worsteling omhoogkomen, die mèt het volk omhoog groeien in zijn strijd voor de verwezenlijking van zijn revolutionaire idealen, zullen zich door de volksgemeenschap gedragen kunnen weten.

Indien de revolutie (van onderen) hier mislukt is, omdat aan de door Ball gestelde voorwaarde niet zou zijn voldaan, omdat zij dus niet van meet af aan zich bediend zou hebben van „nur diesem Volke eingeborenen Wesensarten", zoo mag de vraag gesteld worden, hoe men dan van de „revolutie van boven", die, nog afgezien van haar doorwerking, reeds in haar verschijningsbegrip vreemd is aan dit volk, ooit eenig duurzaam resultaat wil verwachten. Men bedenke toch, dat wat in Zuidelijke landen mogelijk is, in het Noorden lang niet altijd verwezenlijkt kan worden.

Nogmaals: zoo wij niet de onwrikbare zekerheid hadden, dat de nationaalsocialistische revolutie in Nederland nog vóór ons ligt, omdat haar heilig vuur, dat enkelen koesterend met zich dragen, smeulend wordt gehouden, dan zouden wij wellicht zwichten en van den nood een deugd maken.

Maar wij hèbben die zekerheid en zoolang wij haar behouden, zal geen staatsche dwang ons geloof in het volk kunnen vernietigen.

HET OUD VERMAAKLIJK GANZENSPEL

EEN POLITIEK KLUCHTSPEL VAN DEZEN TIJD IN ZES TAFREELEN

door MARTIEN BEVERSLUIS

MEDEWERKENDEN:

De Ganzenhoeder	Hollebollegijs
Jan Jansen	Oome Jan
Pietje Sekuur	Nieuwsgierige Aagje
Piet Lut	Jan Hen
Brave Hendrik	Wijntje
Bijdehante Ka	Trijntje
Hans Kijk in de Lucht	Vroolijke Frans
Ongeloovige Thomas	Houten Klaas
Joris Goedbloed	Manusje van Alles
Jan Salie	Lange Lijs
Jan Rap	Magere Hein
Piet de Smeerpoets	Zwarte Piet

Verlucht en afgewisseld door Duimelot met liedjes

PROLOOG

(na muzikale inleiding van het orkest)

DUIMELOT

(opkomende met sirenegeluid)

Dit platform, waar w' ons op bewegen
met al zijn wee en al zijn wel,
in schaduw of in 't licht gelegen,
is één vermakelijk ganzenspel.

Het is al oud, uw vaders vader
heeft het gespeeld, 't zij pot of blut,
De een kwam vlot het einde nader
de ander raakte in den put.

Elk werpt er op zijn dobbelsteenen
en offert fiches aan den pot,
en elk komt, 't zij met vreugd of weenen
op zijne wijze aan het slot.

De een springt over veel getallen
van gans tot gans den kringloop af.
De ander komt er slechts door vallen
of staakt den wedloop in zijn graf.

Eén, als behoeder dezer ganzen,
van ouds bestierder van uw lot,
kent elken steenworp, elke kans en
verdeelt hier en verteert den pot.

Hij zal de poppen hier doen dansen
(waardoor ook gij omgeven wordt)
om den weledelen heer Jansen
als prentjes op dit ganzenbord.

Het waren zeer geziene leden
van Neerlands Staat en hoog in eer,
Zij loopen met penible schreden
nog elken dag hier heen en weer.

Elk der tafreelen en figuren
draagt en verbergt een diepen zin,
en elk houdt ook iets van uw buren
en van uw eigen leven in.

(Hij opent het doek en toont den ganzenhoeder.) Deze draagt op zijn borst de emblemen der vrijmetselarij en op zijn rug een Davidsster.)

Ziet hier, hij zal de ganzen hoeden
al gaat zijn glorie ras voorbij.
Kunt U zijn naam nog niet bevroeden?
Misschien kent u zijn achterzij.

(Dan nemen Duimelot en de Ganzenhoeder elk een stuk van het gordijn, waarna Duimelot tusschen de coulissen verdwijnt en de Ganzenhoeder ten tooneele blijft.)

EERSTE TAFREEL

(Het achterdoek stelt voor een ganzenbord. Op den voorgrond een bank, waarop Jansen met de hand onder de kin mistroostig zit en klaagt:)

JANSEN:
Hoe ben ik eig'lijk na zóó schoone droomen
tot dit dood punt van mijn bestaan
gekomen?
Ik heb aan niets nog deel, noch deel genomen.
'k Heb alles mee, ik heb nog alle kansen
Mijn naam klinkt goed — echt nationaal —
Jan Jansen
En ik ken alles goed, tot hamstren toe en dansen.

Ik liep de lagere school en mulo goed ten end
'k Ben aangenomen, tegen pokken ingeënt,
En 'k ben „weledel" zelfs, als men mij brieven zendt.

'k Krijg bonnen voor mijn brood en jaarlijks
het billet
van de belasting ook, waarop ik, keurig net,
mijn naam en batig saldo — nihil — heb gezet.

'k Ben jong en welgevormd, ik scheer mij elken dag
Ik las de Haagsche Post, het Leven en de Lach
'k heb een verzeek'ring en 't bewijs van goed gedrag.

Ik heb op alle annonces haast geschreven
half Holland kent mijn stamboom en mijn leven.
'k Heb mijn driekwart en vinger-afdruk
zelfs gegeven.

Waar d' ander won, werd ik terug-geslagen.
Toch kan ik met mijn levensloop niet
slagen

DE GANZENHOEDER:
Welaan! mijn gans! dan moet gij 't
dezen vragen.
(van rechts komen twee figuren op)

PIETJE SECUUR:
Hoe staat het met mijn vroeg're buur,
Kent U mij niet? Pietje Secuur!

JANSEN:
Secuur? Secuur?.... Ach ja.... de deur,
waar elk vrij Holland moest wezen
en steeds „niet thuis" op stond te lezen
U was ook weer......?

PIETJE SECUUR:
rijkscontroleur!

JANSEN:
Precies!

PIETJE SECUUR:
Precies! Zeer goed onthouden!

JANSEN:
Ach ja.... eens vroeg ik om Uw raad,
den dag daarna was 'k zwaar verkouden!
Weet U dat nog?

PIETJE SECUUR:
och, toch, m'n waarde!
Maar 'k hoorde, dat U iets bezwaarde
Geldzorgen? Ja.... de nieuwe orde
is voor veel Jansens slecht geworden.
Elk krijgt daarvan zijn smal rantsoen.

JANSEN:
Ik denk.... U bent thans met pensioen?

PIETJE SECUUR:
Met wachtgeld....

JANSEN:
A! Uw personeel
is met vacantie slechts. 't Bureel
wordt zwart-rood opgeverfd?

PIETJE SECUUR:
hoho!
die kleur is niét bepaald.... ozoo!
Een goed verstaander.... is 't niet waar?
U rookt?....

JANSEN:
niet meer....

PIETJE SECUUR:
(geheimzinnig).
Ik kèn de wegen....

JANSEN:
Ik niet...., ik ben zelf de sigaar.....

PIETJE SECUUR:
Kom! Kom! dit beeld is overdreven....

JANSEN:
U waart geslaagd in 't vorig leven.

PIETJE SECUUR:
Maar 'k was ook altijd zeer actief!
Ik controleerde alle zaken,
Haast alles had met mij te maken,
de boer voor iedre kip of koe,
de visscher met zijn mand garnalen....
de winkelier, de groentekweeker,
het varken en de radio-spreker
't moest alles eerst naar Pietje toe;
ik zeg.... ik was dus zeer actief.

JANSEN:
Volkomen juist! maar negatief!

PIETJE SECUUR:
In een geordend staatsbestel
moet stiptheid zijn....

JANSEN:
Maar moet men 't vel
de menschen halen over d' ooren?
Wat God gaf, moest dat gaan verloren?

PIETJE SECUUR:
Ssst! ssst! 't ging om den gaven gulden,
waarmee men onze schatkist vulde!

JANSEN:
Vreemd! als ik 't zeggen mag, mijnheer
Ik zie geen enklen gulden meer
al 't zilver is opeens....

PIETJE SECUUR:
natúurlijk!
Maar 't zilver is er nog, figuurlijk....

JANSEN:
Bedoelt u, dat het ligt in Londen?
Dan is 't al-evel naar de maan.

PIETJE SECUUR:
Tut-tut- 't wordt goed besteed!

JANSEN:
Nou nou!

PIETJE SECUUR:
Waar doelt U op?

JANSEN:
op Curaçau!

PIETJE SECUUR:
Juist! Met ons geld is 't nu beveiligd!
Nee nee! dat is na wijs beraad
met al het andre goud te samen

JANSEN:
het zeegat in.... naar Suriname.

PIETJE SECUUR:
De bommen zijn er voor gekocht,

JANSEN:
die op ons hoofd hier nederkwamen.

PIETJE SECUUR:
Dat was ook de bedoeling!

JANSEN:
Hé....???

PIETJE SECUUR:
Ozoo! U moet dat goed verstaan.

JANSEN:
Mij te geleerd! dat 't scheef móet gaan
is mij alleen zéer duidelijk....

PIETJE SECUUR:
Kijk!
Dan geeft gij toch van inzicht blijk!
(hij kijkt schichtig om, als hij stommelen hoort)

PIETJE SECUUR:
(achter de hand)
Scheef móet het gaan, nietwaar?

JANSEN:
Waarom?

PIETJE SECUUR:
Tsajaa....

JANSEN:
Enfin.... ik ben al blut!

PIET LUT:
Met Uw excuus, ik ben Piet Lut!

JANSEN:
Piet Lut? Ik heb U meer gezien.
Waart U geen ambtenaar misschien
in allerlei regeeringszaken?

PIET LUT:
Jawèl! Met mij had U te maken
bij welk besluit óok werd genomen.

JANSEN:
U waart in dagen van misère
het hek.... de tol....

PIET LUT:
de barrière....!
Mijn stempel slechts gaf de permissie
aan parlement en aan commissie.
Ik was de Staat tot steun en stut.

JANSEN:
Natuurlijk! juist! dat was Piet Lut.
Gaaft u het volk geen loonsverlaging?

PIET LUT:
Neen nee.... 'k bezegeld' het alleen.
En zond het stuk naar andren heen.
En verder zorgde ik algemeen
wat zal ik zeggen, voor....

JANSEN:
....vertraging —

PIET LUT:
Pardon?

JANSEN:
Ik zei: uw weg was lang,
uw werk ging als een kronkelgang.

PIET LUT:
Maar uiterst degelijk en sekuur!
Men kon zijn weg met rede noemen....

JANSEN:
....hèt pad van Kastje naar den Muur.

PIETJE SECUUR: (tot Piet Lut)
Het gaat met Jansen niet zoo best!

PIET LUT:
Ach zoo.... men wordt ook ziek ten lest
van zooveel ra - di - ca - li - teiten
Men ziet maar met besluiten smijten:
Een nieuwe wet, een reglement
en nog wel zòonder supplement —
gaat zonder mij en tijdsbeperking

PIETJE SECUUR:
— en zonder in het parlement
te zijn gestemd....! —

PIET LUT:
....zeer juist! In wèrking!
Ik zoek slechts werk, een burger wordt
op dit vervloekte ganzenbord
der maatschappij steeds ingehaald,
terwijl men nog de pot betaalt.
Hoe vaak al moest ik niet terug!

PIET LUT:
Elk op zijn beurt!

PIETJE SECUUR:
....slaag nooit te vlug.

JANSEN:
Ach! had ik maar een ezelsbrug!
Kunt U mij niet een zetje geven?

BRAVE HENDRIK:
Nee! wat een onbetaamlijk leven!
Gegroet! de vrede zij met U!

PIETJE SECUUR:
Gij komt hier als geroepen nu!

JANSEN:
'k Heb niet de eer....

PIET LUT:
....bedenk eens goed!
de zedemeester onzer Natie!

JANSEN:
Ach.... brave Hendrik!

BRAVE HENDRIK:
....bij Gods gratie!

JANSEN:
Waart u niet die de pers doorreeg
van lange ingezonden stukken?

BRAVE HENDRIK:
Helaas! de vrucht kon ik niet plukken......
Hoe heb ik niet vergeefs gepleit
voor strenge afgescheidenheid,
in leer, in kerklijke gedachten,
op school en dan...... in de geslachten!

JANSEN:
'k Herinner mij 't! U hebt gestreden

BRAVE HENDRIK:
voor kuischheid en voor
strenge zeden,

PIET LUT:
den gruwel der gemengde
baden!

PIETJE SECUUR:
....het badpak van
slechts enkle draden...

PIET LUT:
.... de schande der
ontbloote beenen
der kinderen....

BRAVE HENDRIK:
wáar.... moet het henen,
als men het lichaam, dat vergaat,
prijst als iets schoons en toonen laat!
in sport en schilderwerk.....

JANSEN:
Nou ja!
U waart óok niet tot stand gekomen,
als pa 't zóo zwaar had opgenomen.

BRAVE HENDRIK:
Zwijg Jansen! wat moet ik hooren!

PIETJE SECUUR:
Het klinkt opwindend in mijn ooren!

PIET LUT:
I k ben pietluttig hier geboren
godlof!

BRAVE HENDRIK:
Nú vat ik waarom gij
niet verk waamt in de maatschappij!
Vooruit te komen brengt verplichting:
Hebt U geen kerk, partij of richting?

JANSEN:
Jawel! ik was beslist néutraal.

BRAVE HENDRIK:
....iéts E. D. D.?

PIETJE SECUUR:
....iets Liberaal?

PIET LUT:
....iets communistisch-klerikaal?

JANSEN:
Mijn hemel! 'k dacht als allemaal
als 't hier om ging:
(hij maakt beweging met zijn vingers)
'k Was tusschen bei....
Niet links, niet rechts, niet overzij.

BRAVE HENDRIK:
Daar hebt U nu de kern der kwaal
U hadt geen rugsteun, geen moraal.

PIETJE SECUUR:
Geen krúiwagen....

PIET LUT:
....geen informaties

BRAVE HENDRIK:
geen stánd, geen geld en geen relaties!
geen protégeurs — 't Zijn allen wenken
waarmee u altijd reeknen moet,
zoo gij wilt slagen....

JANSEN:
....zoudt U denken?

PIET LUT:
En dan..... aan alles aandacht schenken
liefst in commisie......

JANSEN:
....zoudt U denken?

PIETJE SECUUR:
en wat ik U dan nog mag raden,
laat wat U hindert van U glijden.

BRAVE HENDRIK:
Wat?

PIETJE SECUUR:
ja.... natuurlijk! niet bij 't baden!
Kortom, in 't leven moet men zwenken

PIET LUT:
Maar héel voorzichtig....

JANSEN:
....zoudt U denken?

BRAVE HENDRIK:
Voor zeker! Wilt gij geld en kansen?
wees dan maar braaf en lijdzaam Jansen.
(hij kijkt naar boven)
En denk dan.... dáaraan! net als ik.

PIETJE SECUUR:
Maar op het gunstig' oogenblik.

PIET LUT:
Dat is der vaadren kostbaarst goed
't geloof.... dat hier dus....

JANSEN:
....zaken doet.

BRAVE HENDRIK:
Mijn zoon! laat ik U eens iets zeggen,
vertrouw'lijk, zéér vertrouwlijk dan:
Men moet in 't leven geven ennemen.

PIETJE SECUUR:
Ja! dat wil zeggen, wel wat geven....

PIET LUT:
Maar némen is een wijzer raad.

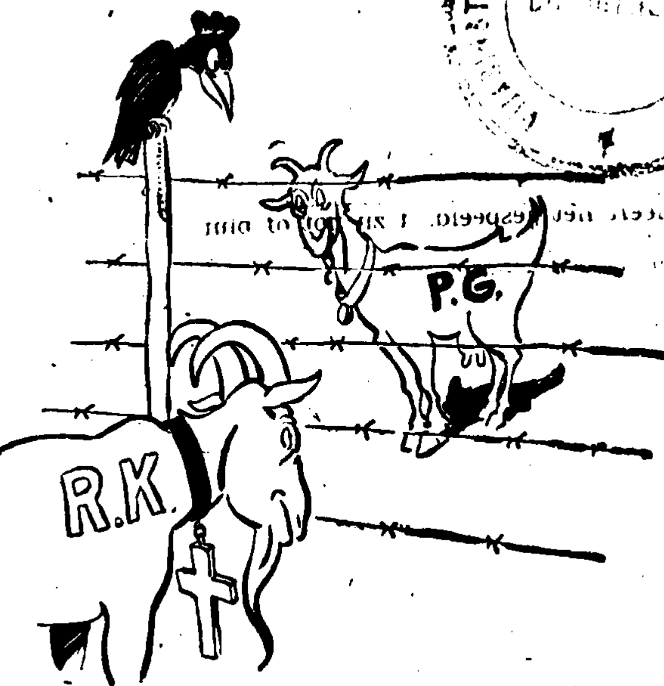
BRAVE HENDRIK:
Vooral in 't tegenwoordig leven,
waarin 't zoo.... tja.... zoo....

JANSEN:
....Engelsch gaat.

BRAVE HENDRIK:
Ik ben geslaagd geweest.... tot heden
'k Was zeer gezien in dezen Staat.
Men zong mij toe.... wilt heden treden
in parlement en kerkeraad!
Ik stichtte veel bijzondere bonden
in ieder klein gehucht, drie kerken
dat gaf veel werk....

PIETJE SECUUR:
'k heb 't ondervonden
en een ontelbaar aantal klerken.

BRAVE HENDRIK:
'k Gaf ieder hier een eigen gunst,
een eigen onderwijs en kunst,
een eigen bond om recht te pleiten
Men had zelfs eigen bokken hier
voor eigen Christelijke geiten.

PIET LUT:
Zeer juist! Men had een veelvoud kranten

PIETJE SECUUR:
voor heidenen, roomschen, protestanten....

PIET LUT:
en dat nog alles in nuances

BRAVE HENDRIK:
in lóge's, tempels en séances,
Elk kon zijn eigen eieren leggen.

JANSEN:
Wat wilt U eiglijk hiermee zeggen?
Dit! dat het kostbaar goed der vaadren
de Vrijheid en het volksgeloof

JANSEN:
den rand der waanzin scheen te naadren.

PIET LUT:
U schijnt voor goede reden doof!
Maar deze tijd is toch voorbij....

BRAVE HENDRIK:
Mijn waarde Jansen, dat meent gij.
Maar héel dit volk denkt net als wij.

PIET LUT:
Behalve dan die.... Zwarte Piet!

JANSEN:
Wie is dat?

BRAVE HENDRIK:
Ssstt! dat zègt men niet —

JANSEN:
't Is goed en wel, maar nu ter zake.
Ik moet vooruit. Hoe raadt gij mij
om practisch op een gans te raken?

PIETJE SECUUR:
Begin dan een haarkloverij
Dat werk was overal rendabel,
In alle ambten respectabel.

PIET LUT:
Precies! haarkloverijen zijn
er nooit genoeg op elk terrein,
in recht, in wet...... etcetera....

PIETJE SECUUR:
Vergeet niet bij d' examina!

PIET LUT:
Gij hebt ook vast succes te boeken.
En hou dit in gedachtenis
besteedt den dieren tijd....

JANSEN:
Dat is?

PIET LUT:
de spijkers op laag water zoeken....

JANSEN:
Gij zijt een vreemd gezelschap, gij!

PIETJE SECUUR:
Volgt onze sporen, vast en deeglijk,
zooals het eens was, voor tien Mei,

PIET LUT:
Ga met ons, waarde Jansen mee
Hou goeden moed, hou vol, ...

JANSEN:
....Hou z....?

BRAVE HENDRIK:
De zée heeft voor ons afgedaan.

JANSEN:
Welicht omdat er over deze
al zooveel is vandoor gegaan?

PIET LUT:
Vriend, 'k zou het heusch met ons probeeren.

JANSEN:
Nou goed! ik waag het, mijne heeren.

DE GANZENHOEDER:
Dank! mijn trawanten! Jansens kans
is met U drieën op één gans.
Leidt dan zijn arm en [illegible] hem zeker!
Geluk Jan Jansen! [illegible] beker!

(Jansen schudt de dobbelsteenen in den beker, dien de Ganzenhoeder hem geeft, terwijl de drie trawanten zijn arm vasthouden. De steenen rollen luid over het tooneel, dan zakt het achterdoek neer, voorstellende

DE BRUG

PIETJE SECUUR:
Ei.... ei....!

PIET LUT:
Ziet! Uw succes gaat vlug!

BRAVE HENDRIK:
Wij hielpen U al op de brug!

GANZENHOEDER:
Betaalt g' een fiesje, Jansen?

JANSEN:
Ja!!!

DE GANZENHOEDER:
(zijn buidel ophoudende)
Dan promoveert gij nu al dra!
Tot weerziens Jansen! ik, uw herder,
uw hoeder, wacht u aanstonds weer
Ik dank U, nobel trio, zeer!
Gans! speel verder!

Einde van het eerste tafreel.

Recht van uitvoering berust uitsluitend bij den Propaganda-dienst NSB.

MARTIEN BEVERSLUIS: Het verval der Nederlandsche poëzie (slot)

GERMAANSCHE BEZINNING

KAN ONZE DICHTKUNST WEER VERHEFFEN

De kunst van dezen tijd is de meest waarachtige spiegel van het maatschappelijk leven. Dit is een stelling, die in alle tijden bewaarheid werd en die ook nu bevestigd wordt. De dichtkunst is dit in versterkte mate, daar zij, meer dan andere kunsten, de weergave is van het intieme gedachtenleven. Zoo beschouwd is het niet te verwonderen, dat de poëzie der laatste tientallen jaren een spiegel was vol scheuren en vlekken en dat het zilver onder het verweren verdween.

De poëzie van dezen tijd was de spiegel der democratie, zij weerkaatste de decadentie, de zedeloosheid, het farizeïsme en de ontaarding der maatschappij.

Wij zagen ditzelfde verschijnsel in andere kunsten: de atonaliteit en het dissonantisme in de muziek, het constructivisme in de architectuur en het impressionisme in de schilderkunst waren niet vreemd aan de volkomen richteloosheid en redeloosheid, waarin het maatschappelijk leven was geraakt. De roep om nieuwe zakelijkheid was niets anders dan het gemis aan fantasie en moed. Zij beteekende armoede.

De geestdrift werd bedenksel, de stijl werd mode, de klank werd de rauwe schreeuw. In de poëzie werd de prosodie van het gedicht (en ik heb dit in de voorgaande artikelen kort aangetoond) verstoord en gehavend, terwijl de gebondenheid aan de poëtische wetten werd weggeredeneerd, als zijnde verouderd.

Nogmaals, het jaar 1880 had echter een nieuw tijdperk van hervorming der dichtkunst ingeluid en er was geen behoefte aan een nieuwen kunstvorm. Een jong geslacht kon op de verworvenheden, die rijkelijk waren, bouwen en opbouwen. Het was volkomen overbodig om weer een strijd tegen een bepaalden dichtvorm te ontketenen en het bleek ook, dat al deze nieuwlichters de een na den ander terug moesten komen van hun zinnelooze kruistochten en expedities.

Men verweet den nakomelingen van 1880 epigonisme. Met dit woord echter werd alleen het vakmanschap der poëzie bestreden. Epigonisme is na-aperij, het schrijven in dezelfde woorden, beelden etc., het overnemen van oude ideeën, na die eenigszins te hebben gemodelleerd. Maar in wezen zijn de hedendaagsche „Stille opmars-dichters" epigonen van hun idee-fixe. Zij zijn elkaar in vorm en inhoud slaafsch gelijk. Indien men hun verzen namelijk bijeenbrengt, zal niemand de schrijvers onderling herkennen.

Hun werk is cliché-matig. Maar het schrijven in denzelfden tijd-stijl en volgens dezelfde schoonheids-traditie is géén epigonisme. Dan zouden alle scholen en academiën veroordeeld zijn.

De poëzie verkreeg een karakter van grillige ongebondenheid, beïnvloed door buitenlandsche voorbeelden en door marxisme en jodendom. In één woord: zij werd on-Germaansch. Ongebondenheid en zedelooze verwildering zijn on-Germaansche begrippen. Harmonie en gebondenheid zijn oerbegrippen voor het Germaansche wezen.

De poëzie was niet open en fier en frisch meer, zij werd stiekum, zij werd richtingloos, nomadisch. Zij bediende zich van vreemde titels en woorden en on-Germaansche vormen.

Germaansch is: het zich vrij ontwikkelen in volksche saamhoorigheid; Germaansch is: open strijd tegen den schijn en het abnormale en onnatuurlijke; Germaansch is: zich kanten tegen het obscene, het lamlendige en oppervlakkige.

Zoo gezien, was onze poëzie on-Germaansch en joodsch en naar den vorm embryonaal; dogmatisch-verstandelijk, problematisch, bolsjewistisch.

Via het marxisme en het jodendom sloop het element van ontbinding binnen en laten wij gerust erkennen, het is er en het is voorloopig nog niet verdwenen. Begrippen als volk, bloed, bodem, trouw, eer en dapperheid maakten plaats voor internationalisme, veeltaligheid, ontucht, liefdeloosheid, bravour en gemeene brutaliteit. Ik heb in een mijner voorgaande artikelen de vraag opgeworpen, welke richting de dichtkunst dan wèl op moest gaan, en of haar herstel mogelijk was.

Is herstel mogelijk?

Laat ik eerst constateeren, dat wij, gelukkig, ondanks dezen neergang wezenlijke dichters behielden. Ik noem u slechts enkele namen als Jan Prins, Aart van der Leeuw, Willem de Merode, Wies Moens, Bert Pelemans en de talloos velen, die ontmoedigd en overdonderd niet meer publiceerden, daar zij door de redacties werden weggewerkt of door de kritiek werden doodgezwegen. In de eerste plaats is het dus noodig, dat de jonge en ten deele ook oudere dichters weer vrijheid van uiting krijgen, dat zij worden aangemoedigd van staatswege en dat zij hun geschokt vertrouwen in hun eigen oorspronkelijke zuiverheid terugwinnen.

Doch dit geldt nog alleen de praktische zijde der kwestie. Van belang is in de eerste plaats dat de dichters, die de profeten van hun volk dienen te zijn, zich gaan bezinnen op de nieuwe wereldbeschouwing.

„Niets maakt meer een dichter tot een dichter dan het leven zelf."

Dat is nú zeker van toepassing. De nieuwe idee, het terugwinnen van oude grootsche denkwijzen en de behoefte aan het uitdragen der nieuwe Germaansche idee zal de beste school zijn voor een beteren vorm en een schooner stijl. Daarbij zal — en dit is ook Germaansch — het vakmanschap in de taal onze aandacht moeten hebben. Ik zie vaak gedichten gepubliceerd, ook van nationaalsocialisten, die qua inhoud zuiver en sterk zijn, maar die in een zoo disharmonischen en technisch zwakken vorm zijn geschreven, dat zij moeilijk als exempel kunnen gelden.

Er schuilt een gevaar voor den kunstenaar in een hem overrompelende revolutie, zooals wij nu beleven. Het gevaar van eigen overschatting en onderschatting. Overschatting is het te meenen, dat men zich een wereldbeschouwing in enkele jaren eigen maakt en dat men de jarenlange decadente invloeden opeens als door tooverslag kwijt is. De poëzie zal licht iets geforceerds krijgen, iets onafs en oppervlakkigs. De goede gedachten-kernen zijn aanwezig, doch de vormgeving blijft zwak.

Kunst léért men niet, zij is de vrucht van diep beleven, eer dan van denken en weten Er is in ons land nog weinig rijpe nationaalsocialistische kunst (ik zeg niet: propagandakunst) geschreven.

Nationaalsocialistische kunst behoeft niet over de leer te spreken, zij is de leer zelve. Geen franje om Germanje!

De Führer zelf heeft op het gevaar der zuiver propagandistische kunst gewezen.

Door onderschatting versta ik, dat men meent dat alles wat rijmt en rhythmisch klopt, dichtkunst is. Velen die z.g.n. gedichten schrijven, hebben geen flauw idee, wat poëzie is. Indien de regels gevuld zijn met Germaansche begrippen, met wapenfeiten, met namen van helden, enz. enz. dan behoeft dit nog geen poëzie te zijn, evenmin als een gedicht, dat over een weiland met een koe zingt, verwerpelijke on-nationaalsocialistische poëzie behoeft te wezen, maar integendeel kunst kan zijn.

Men zij voorzichtig met een streep door die kunst te zetten, die niet schijnt vervuld te zijn van de geestdrift, waarin wij leven. De taak der jongere dichters is voorloopig deze: af te rekenen met wat in vorm, stijl en gedachte on-Germaansch is of in strijd met onze wereldbeschouwing. Hun taak is vóórgaan en áánmoedigen, front maken tegen decadentie, het vakmanschap ernstig beoefenen en niet tevreden zijn met een geleend idee, een gemakkelijk rhythme en een versleten rijm.

Het gedicht moet een eigen gestalte, een figuur verkrijgen, kortom karakter. De taal-omstelling, de gezochtheden en duisterheden en quasi-diepzinnigheden dienen te verdwijnen en plaats te maken voor oprechte, natuurlijke en begrijpelijke schoone taal.

Vondel zei eens: „Het gedicht sta recht op zijn voeten, men schildere de zon niet met houtskool."

Op deze wijze zal vanzelve het profane, dat thans een goed deel der Nederlandsche poëzie nog beheerscht, verdwijnen.

Er zijn teekenen, dat de jongeren, ernstige schrijvers, zich dit alles welbewust worden en de toekomst zal bewijzen, dat onze dichters (die Duitsche dichters zijn) zich kunnen meten met hun broeders over den Rijn, zooals als zij zich vroeger ook konden meten.

In de „Deutsche Zeitung" van 13 Juli j.l. schreef H. Kok: „Das niederländische Volk ist nie ein Volk mit grossen Dichtertalenten gewesen."

Ik hunker naar het oogenblik, om dezen schrijver met voorbeelden uit verleden en heden te bewijzen, dat deze uiting alleen geïnspireerd moet zijn op het verwarde en troebele beeld, dat onze dichtkunst nú toont.

De Nederlandsche dichter is een groot dichter geweest en zal het weer worden, omdat hij immers een kunstenaar is in hetzelfde Groote Rijk en een kind van datzelfde volk van „Dichter und Denker".

Veere, „de Veste"

Bovenstaande teekening, die tijdens den vorigen wereldoorlog in het tijdschrift „Simplicissimus" verscheen, werpt ook voor onzen tijd een duidelijk licht op de Britsche politiek. Het onderschrift luidde: „Ik strijd tot de eindoverwinning, al moet ook de laatste Rus sneuvelen". Het lijkt ons zoo, dat de heeren in Londen en Moskou niet zonder verbittering een vergelijking zullen trekken tusschen toen en nu!

Mr. Churchill

voor het Bovenhuis

Vrijheid, democratie, christendom, enz., enz. zullen zegevieren!

Onze vliegende verslaggever Daaf Duif meldt ons d.d. overmorgen uit Kleicester:

De bekende Engelsche minister-pres. W. Churchill, die zich na zijn succesvolle reis naar en terugtocht uit Moskou Lord Cathedrill mag noemen, sprak heden voor het Engelsche Bovenhuis.

Na de gebruikelijke luide toejuichingen van links en midden, waarbij de afgevaardigde Redflag (comm.), op dringenden toon het wederverschijnen van de „Daily Worker" eischte, en na het ijzige zwijgen van rechts, beklom Z. Exc. het spreekgestoelte. Z. Exc. maakte een vermoeiden indruk. Zijn altijd zoo opgeruimde sigaar hing troosteloos naar beneden en zijn oogen glommen dof. Het onderste knoopje van zijn vest stond op een kier.

His Lordship slikte 2½ maal en gaf hierna een uitgebreid overzicht van den Russischen opmarsch aan het Oostfront. „Onze dappere Sovjet-bondgenooten marcheeren in geforceerde dagmarschen op naar den Kaukasus", zoo sprak de eerste minister. „Weldra zullen zij Irak binnenrukken om er de reeds aanwezige troepen te versterken. Het belooft een eclatante overwinning te worden. De Duitschers lokken wij steeds verder van huis. Let op mijn woorden!" zoo riep de pr.-min. uit, „dat gaat daar mis, wat ik u brom!"

Na de rede van Z. Exc. ging het Bovenhuis in besloten zitting, waarbij werd vastgesteld

a) dat er oorlog is in Europa;
b) dat het Engelsche volk dit goed moet begrijpen;
c) dat er gevochten wordt tot de eindoverwinning;
d) dat die voor Engeland, resp. Amerika is.

Na deze uitermate succesvolle conferentie werd het Bovenhuis verdaagd tot na de zomervacantie.

Hoofdredacteur: Gerrit Stroopop, Leuterkerke; plaatsvervanger van den hoofdredacteur: Eli Krantenman; adviseerend hoofdredacteur: Sam Onderwijzer; secretaris van den hoofdredacteur: Maup Pennevoerder; adjudant van den hoofdredacteur: Julius Korporaal; chef van dienst: Harry Ossedrijver; eerste redacteur buitenland: Jozeph Lopes de Vitos; tweede redacteur buitenland: Moos van Praag; eerste redacteur binnenland: Lou Waterman; tweede redacteur binnenland: Piet Jansen; eerste redacteur kunst: Sal Voorzanger; tweede redacteur kunst: Moritz Ballegooier; eerste redacteur financiën: Aron Goudeketting tweede redacteur financiën: Marcus Schijvendraaier; eerste redacteur geestelijk leven: Rabbi Mozes Hangjas; tweede redacteur geestelijk leven: Ds. K. W. A. K. Zalvertroost; eerste redacteur sport: Izaak Wegloop; tweede redacteur sport: David Knokker; eerste redacteur agrarisch leven: Benjamin Uienkruier; tweede redacteur agrarisch leven Levie Augurkiesman; eerste redactrice vrouwenrubriek Sara Soep; tweede redactrice vrouwenrubriek: Rache Vetklep; eerste redacteur ontspanningsrubriek: Ies Azijnman; tweede redacteur ontspanningsrubriek: Nathan Poepjes; fotoredacteur: Jacob Blitz.

ONTVANGEN BOEKEN

Bekentenissen van Ouwe Tinus" — uit het Latijn vertaald door Gerrit Graai S. J. en van smakelijke plaatjes voorzien. Uitg. „De Vergulde Tiara", Papenhoef.

(Het onderhavige werkje ziet er lief en vriendelijk uit, het boeit door zijn omslag en de prentjes, die het bevat. Ook de pagineering had onze aandacht. Wij telden niet minder dan 288 pagina's.

De tekst zal wel verzorgd zijn en in ieder geval stichtelijk. Wij kunnen het volwassenen boven de zestig daarom van harte aanbevelen.)

INHOUD VAN DIT NUMMER:

BINNENLAND

Aangezien onze eerste redacteur binnenland buitenslands vertoeft en onze tweede reparateur dito op vacantie is, is er deze week op binnenlandsch-politiek gebied niets bijzonders gebeurd.

De leus
van den dag:

Houdt braef stant!

J. C. DRAENKEL-ING.

Tekst van de week

Want gij verlost het bedrukte volk, maar de hooge oogen vernedert gij
Ps. 18 : 28).

Beminde broeders-voorgangers,

Wederom geven wij u hierbij een tekst, dien gij heel geschikt tot uitgangspunt van uw politieke preek van a.s. Zondag kunt nemen. Vergeet niet er op te wijzen, dat het bedrukte volk het volk Israëls is en dat de hooge oogen ... enfin, zelfs in „De Telefoon", lieve broeders, mogen wij niet alles zeggen. Wij maken van deze gelegenheid gebruik u tevens aan te sporen de zending onder de Joden met kracht voort te zetten. Lieve lezers, mogen wij ook op u rekenen? Stort uw bijdrage s.v.p. op giro 322600 en vermeldt op het strookje: „Voor zending onder de Joden." Het komt heusch in goede handen!

Beleefd aanbevelend:
Ds. K. W. A. K. ZALVERTROOST
Pr. IGNATIUS S. J.
(in de wereld Gerrit Graai)

De T...

HET MEEST GEPREZEN GROOT... BLA...
Uitgever: A. B. C. KOLDERT: W...

HOOG... OL

Eindelijk e...

Wat wil de A.B...

Geboren in den nood der tijden za... volk voeren naar een lichtende to...

's-GRAVENTANTE. 20 Aug. ter) — Een stralend zomerzonnet... zijn stralende stralen over het la... 's-Graventante (Den Tant) toen... Donderdagmorgen j.l. aankwamen... oprichtingsvergadering van Ne... nieuwste partij bij te wonen. Men... a.h.w. aan de lucht en aan alles, ... iets bijzonders stond te gebeuren. ... men trilden verwachtingsvol in ... len zomerwind en de koeien hie... en dan hun ernstige hoofden. ... de komst van het nieuwe in de ... voelden trillen. Ook de bevolking ... af en toe haar veldarbeid en kee... dend naar de steeds aangroeiende ... voermiddelen van alle soort, die zi... het hotel „In den Verghulden ... vormde. En weldra ging het als e... lend vuurtje door het dorp: Ne... beste zonen waren tezaam gekom... een nieuwe partij te stichten! Ik ... u niet de ontroering te schilder... deze mededeeling van historisc... maat in de onnoozele zielen de... volks opriep.

Tegen elven — het aanvangsu... bijeenkomst — was de zaal ree... goed als geheel gevuld met Ne... b. z. (zie boven), die zich in aange... kout onderhielden. Klokslag 11 ... klom de voorzitter en organisat... vergadering, Mr. D. D. Druyve...

Uit het dagboek van David Cohen

12)

14 September.

Gisteren iets ontdekt, wat mij wel aanstaat. Ik liep op het Spui een eethuisje binnen. Es was geen enkele bezoeker. Achter het buffet stonden twee vrouwen, kennelijk moeder en dochter. Ze hadden allebei roodomrande oogen. Ze hadden dus juist geweend. Ik zette mij aan een tafeltje en dacht na. De zaak zag er erg verloopen uit. Het feit, dat ik de eenige bezoeker was, gecombineerd met de roode oogen van de vrouwen deden mij vermoeden, dat er waarschijnlijk financieele moeilijkheden waren. Wellicht een tekort aan bedrijfskapitaal of misschien ook schulden. Waar leed heerscht kan men altijd een voordeeltje halen. Dit was een van de wijze lessen, die Rebbe Samuel mij gegeven had. De dochter kwam nader om de bestelling op te nemen. Ik vroeg een kop koffie en een broodje. Toen ze het bestelde bracht, maakte ik een praatje.

„Nog al stil hier in de zaak, niet waar?"

„Het zal nog wel stiller worden", was het schampere antwoord.

„Hoezoo?"

„We zullen de zaak moeten sluiten."

Ze kon zich niet meer inhouden en ging snikkend weg. Voor mijn oog rees het beeld van Greetje Koopmans, toen zij kiespijn had en ik zoo'n voordeelig zaakje afgesloten had. Ik moest nu het ijzer smeden, nu het nog heet was.

Ik ging naar het buffet en sprak de moeder aan.

„Neemt u mijn bemoeiingen niet kwalijk, maar ik hoor zoo juist van uw dochter, dat deze zaak gesloten moet worden. U moet dit mijnerzijds niet als ongepaste nieuwsgierigheid beschouwen, maar misschien kan ik u helpen."

Ze keek mij twijfelend aan.

„Hoe zoudt u ons kunnen helpen? We hebben 2000 gulden noodig. Morgen moet er een rekening betaald worden aan de firma Meergeld van 1000 gulden en dan hebben we nog verschillende andere schulden, samen ongeveer 2000 gulden. Hoe zoudt u ons dan kunnen helpen?"

Het viel mij nog al mee. Maar ik hield ervan, om mij arm te houden.

„Misschien vind ik toch wel een manier, om u te helpen. Als ik een paar inlichtingen mag hebben over uw zaak, zal ik wel iemand op kunnen scharrelen, die u aan dat geld helpt."

Het gezicht van moeder en dochter klaarde heelemaal op.

„Zoudt u werkelijk dat voor elkaar kunnen brengen? Wij hebben een heele maand geloopen om zoo iemand te vinden, maar niemand wilde ons helpen."

Dat maakte mij weer een beetje achterdochtig. Ik had gedacht, dat dit zaakje een goede geldbelegging zou kunnen zijn. Maar iedereen scheen er anders over te denken. Ik ging eens aan 't polsen.

„Loopt de zaak dan niet?"

„Op het oogenblik heelemaal niet meer."

„Hoe komt dat dan?"

„Tot voor een maand geleden ging alles uitstekend. We hadden druk beklante zaak. We liggen hier op een druk punt. Toen stierf man plotseling. En toen bleek, dat hij overal schulden had. Om goeden naam te behouden hebben wij alles betaald. Maar toen kwamen moeilijkheden. De leveranciers werden lastig. Wij begrepen er niets. Toen bleek het, dat mijn man al maanden lang de leveranciers niet betaald had. Mijn dochter ging overal rond, om geld te leenen. Niemand wilde ons helpen. Nu moeten wij morgen 1000 gulden betalen. En in loop van de week nog ongeveer duizend. Maar die van morgen is de tigste. Als we morgen niet betalen kunnen, wordt alles gesloten."

Ik luisterde aandachtig. Toen zij uitgesproken had, vroeg ik:

„Maar hoe komt het dan, dat uw klanten wegbleven?"

„Dat is toch begrijpelijk. We kregen geen aanvoer meer van leveranciers. Steeds zaten we zonder spullen. Toen bleven de klanten weg."

Ik moest alles nog eens goed overwegen. Ik zei, dat ik over een uur terug zou komen en dat ik in dien tusschentijd bij een kennis probeeren, of die misschien wat geld voor wilde schieten.

Moeder en dochter grepen allebei mijn hand en bedankten mij met tranen in de oogen.

Peinzend ging ik naar huis. Hier bood zich een schitterende gelegenheid aan, om geld te maken. Met een beetje moeite zou de zaak heelemaal op kunnen leven. Ik hield dan de helft van mijn kapitaal handen, om nog naar iets anders uit te zien.

Ik overwoog de zaak van alle kanten en besloot, de groote stap te wagen.

Na een paar uur keerde ik terug naar het huis van de weduwe Goedejans. Met angstige spanning keken de vrouwen mij aan. Zij durfden vragen te stellen, maar lieten het aan mij over, om te beginnen.

Ik trok een plechtig gezicht en begon:

„Het is mij gelukt, een kennis van mij voor uw zaak te interesseeren. Hij is bereid u 2000 gulden te leenen."

Moeder en dochter waren te gelukkig, om een woord te kunnen spreken. Daarom ging ik verder:

„Mijn kennis wil absoluut onbekend blijven. Hij heeft mij alle volmachten gegeven, om in zijn naam te handelen. U schrijft een schuldbekentenis dus aan mij voor 2000 gulden. Als rente verlangt hij 10% in twee halfjaarlijksche termijnen te betalen. Na tien jaar moet de schuld zijn afgelost. Gaat u hiermee accoord?"

In hun blijdschap vonden zij alles goed. Ik had de schuldbekentenis alvast opgemaakt en liet deze door de weduwe onderteekenen.

„Hoe kunnen wij u bedanken?" vroeg de weduwe. „Nooit waren wij uit deze misère gekomen, als u ons niet geholpen had. Nergens konden wij geld opnemen, omdat al onze eigendommen reeds verhypotheekt waren. Hoe kunnen wij u toch bedanken?

lefoon

BLAD, waarin opgenomen „DE SLAAPMUTS"
acteur: J. C. Draenkel-ing. Leuterkerke (N.-H.)

OL. POLITIEK

nieuwe partij!

.G.H.I.J.K.L.M.N.O.P.?

het podium en riep den aanwezigen een hartelijk welkom toe. Spr. herinnerde eraan, dat wij in een moeilijken tijd leven en verzocht de vergadering daarom staande de vijftien coupletten van het Wilhelmus te zingen. Hierna was er gelegenheid tot rust. Het woord hervattende zei Mr. Druyvenkas, dat alom de behoefte gevoeld was om te komen tot de oprichting van een degelijke en betrouwbare partij, waarachter alle landgenooten zich in deze moeilijke uren zouden scharen en die een getrouwe afspiegeling zou moeten zijn van wat er leeft in het Nederlandsche volk (a p p l a u s). Spr. stelde voor de partij te noemen Nationale Onafhankelijkheids-Partij (N.O.P.) (L a n g d u r i g a p p l a u s).

Nauw was het laatste handgeklap verstomd of in de zaal verhief zich de bekende hoogleeraar in de hoogeschoolpolitiek, prof. Comptenez, die betoogde, dat deze naam niet volledig was, zoo zij niet tevens tot uitdrukking bracht op welke wijze zij haar politieken strijd dacht te voeren. Prof. Comptenez stelde daarom voor — waar de partij toch op wettige wijze en met meerderheid van stemmen aan de macht hoopt te komen — haar Legaal-Majoritaire Nationale Onafhankelijkheids Partij te noemen, welk voorstel werd aangenomen. De afgevaardigde P. Zukkuur, hierna het woord nemende, zeide, dat hij weliswaar van meening was, dat de partij een ge-

trouwe afspiegeling van het Nederlandsche volksleven moet zijn, maar dat zij zich, naar beproefd recept, toch nimmer tot speelbal van extremistische stroomingen zou mogen maken (i n s t e m m i n g). Eén zoo'n extremistische stroo-ming wenschte spr. in den naam der partij vast te leggen door de voorvoeging „Anti-Bolsjewistische"; met de andere strooming, zoo riep spr. uit, zullen wij wel afrekenen, als we van bezet tot ontzet gebied zijn geworden (g e j u i c h). Het voorstel van den heer Zukkuur werd hierna bij acclamatie aangenomen.

Jhr. Schriftzever Textzoeker zette uit-een, dat hij met belangstelling de heldere betoogen van de vorige sprekers had gevolgd; nochtans speet het hem, dat geen der geachte sprekers gewezen had op het strikt-christelijke karakter van ons volk. „Is dat niet de hoofdzaak?" riep Jhr. S. T. uit: „Wat zijn wij zonder Christendom? Een troep heidenen, meer niet!" De vergadering juichte den spreker ten deele toe, terwijl het andere gedeelte zich bij het voorstel om de partij het praedicaat „Christelijke" te verleenen neerlegde, omdat, zooals een spreker uit deze groep zei „het er tenslotte om gaat dat er een partij is en niet hoe zij heet." Dezelfde, de heer Sulmans, was van meening, dat desniettemin, waar christendom en democratie altijd hand in hand zijn gegaan, de partij zéker een „democratische" genoemd zou moeten worden," waartoe met veel handgeklap werd besloten.

(Voortzetting in ons volgend nummer.)

BON

(uitsluitend voor lezers van „De Telefoon")

GEHEEL GRATIS

kunnen wij u niets bieden, maar voor een

schijntje

doen wij veel. Wie dezen bon uitknipt, omzoomt en opzendt aan de Administratie van „De Telefoon", Prinsengracht 346, Amsterdam-C, onder bijvoeging van f 4.75 aan postzegels, voor porti en administratiekosten, ontvangt gedurende

een jaar

dat is meer dan

twee-en-vijftig weken

of wel ongeveer

drie honderd vijf en zestig dagen,

om precies te zijn

$31.556.319^{1}/_{8}$ seconden

het boeiende, veelzijdige en strikt-neutrale weekblad „De Telefoon" (dat is Jong-Nederland!)

franco thuisbezorgd,

benevens voor hen, die er lust in hebben, het noodgedwongen bijblad „De Misthoorn", dat na de bevrijding terstond verdwijnt. De lezers gelieven echter te bedenken, dat zonder „Misthoorn" geen „Telefoon" kan verschijnen! Wij zijn door „De Misthoorn" gedekt! Gelieve hem dus op den koop toe te nemen!

En houdt braef stant!

Aarzel nu niet langer, maar vraag uw vrouw terstond naaigerei en zend ons dezen bon
Gij geeft uzelf een onovertrefbaar ST. NICOLAASGESCHENK!

Raadselhoekje

A. Ik besta uit twee deelen; mijn eerste deel is niets zonder mijn tweede — d.w.z. gelijk aan mijn geheel, maar mijn tweede deel is alles zonder mijn eerste, want mijn eerste is mijn tweede. Wat ben ik?

B. Gesteld, dat een Engelsch leger er in zou slagen een tweede front te vormen; als men nu weet: dat de commandant van dit leger 53 jaar is en 2 kinderen heeft; dat Churchill niet van rhabarber houdt; dat de krijtkusten bij Dover tertiair zijn; en dat de vader van Arnold Meijer ook al Meijer heette — in hoeveel tijd zal dit Engelsche leger zich dan met succes kunnen terugtrekken?

C. Ik besta weer uit twee deelen. In mijn eerste deel wil ik u ..... maken, dat mijn geheel bestaat, maar mijn tweede deel staat mij in den weg en daarom ben ik niets. Wat ben ik?

D. Los op:
Karel (V—II) = ...
En:
Karel de (Groote—Kale) = ...
Zou deze oplossing ook negatief kunnen zijn?

E. Mijn eerste lettergreep is een Engelsche titel en mijn tweede lettergreep is ook niets; maar mijn geheel is een nieuw soort overhemden, dat de redactie van „De Telefoon" in den handel zal brengen voor f 60.— per stuk, incl. tweede frontje. Lezers van ons blad genieten, mits zij 1000 tegelijk bestellen, een korting van 3½ ct. per overhemd.

F. Mijn eerste is Tsjang en mijn tweede is Kai en mijn derde Sjek. Wie ben ik?

OPLOSSINGEN

F. Een rare Chinees.
E. SIRTEX — UW overhemd.
D. Dat weten wij ook niet.
C. Dietsche Rijk.
B. In no time.
A. Tweede front.

Nu kwam ik met het plan voor den dag, dat ik zorgvuldig in die paar uren opgemaakt had.

„Och, van bedanken hoeft geen sprake te zijn. U merkte zoo juist op, dat u nergens geld had kunnen krijgen, omdat u geen onderpand meer had, dat vrij was. Mijn kennis is een echte zakenman. Het is heusch geen loutere menschlievendheid van hem, dat hij u deze 2000 gulden geleend heeft zonder zakelijk onderpand. U moet de zaak als volgt beschouwen. Een jaar geleden zoowat heb ik dien kennis van mij een grooten dienst kunnen bewijzen. Nu zat ik zelf in moeilijkheden. Ik was mijn betrekking kwijt. Ik zocht naar iets anders. Toevallig kwam ik vandaag in uw zaak en hoorde, hoe de toestand was. Nu is altijd mijn verlangen geweest, om in het levensmiddelenbedrijf te komen. Hier zag ik mijn kans. Ik ging dus naar mijn kennis toe en legde hem alles bloot. Daarop gaf hij mij die twee duizend gulden voor u, maar ik mocht er de volgende conditie aan vastknoopen: Als u er geen onoverkomelijke bezwaren tegen heeft, zag mijn kennis graag, dat u mij in deze zaak opnemen zoudt als een soort financieel beheerder en inkooper. Op die manier weet hij, dat er goed met zijn geld wordt omgesprongen en kan hij tevens zijn plicht van dankbaarheid jegens mij kwijten, door mij aan deze betrekking te helpen. En op diezelfde manier heeft ook u er voordeel van, want in een zaak als deze is een mannelijke kracht zeer goed op zijn plaats. Het salaris hoeft in het begin niet hoog te zijn. Misschien kan ik de zaak wel zoo opvoeren, dat ik later deelgenoot kan worden. Bent u het met mijn voorstel eens?"

Als om strijd riepen de vrouwen, dat zij het er natuurlijk mee eens waren. Het was toch al ondoenlijk voor twee vrouwen alleen om zoo'n zaak te drijven, enz., enz.

Ik deed aanstonds het voorstel, om die 2000 gulden dan maar in mijn zak te houden en den volgenden dag alle schuldeischer te gaan betalen en tevens nieuwe condities voor leveringen te maken. Ook dat werd goedgevonden. Tenslotte vroeg de weduwe mij, of het niet het beste was, dat ik dan ook maar bij hen kwam inwonen. Dat voorstel beviel mij zeer. En ook de dochter scheen er zeer mee ingenomen. Zij heette Riekje en was 19 jaar.

Ik zou dan over een paar dagen mijn intrek bij haar nemen.

Maar nu moet ik ophouden. Het is al laat. Morgen weer verder.

20 September.

Een heele drukke week achter den rug. Ik kon er niet toe komen, om 's avonds een letter op papier te zetten. In deze week heb ik het hoofddoel van mijn leven ontdekt. Misschien moet ik er 20 jaar over doen, maar bereiken zal ik het. Laat ik alles echter geregeld beschrijven. Het is Zondag. Ik zit op mijn kamer boven onze zaak. De zaak wordt verbouwd, zoodat we vandaag een rustigen dag hebben.

Deze nieuwe betrekking zal mij geen windeieren leggen. Ik had dus de 2000 gulden in mijn zak gehouden. Den volgenden dag voornaamste leverangang naar de firma Meergeld in Amsterdam, onze voornaamste leverancier van levensmiddelen. Zij hadden filialen in Den Haag, maar ik wilde graag een onderhoud hebben met den directeur Meergeld zelf. Ik had een aardig handeltje bedacht. Ik wilde den directeur voorstellen, genoegen te nemen met de som van 800 gulden, inplaats van 1000. De zaak ging immers toch failliet, — zou ik hem zeggen —, en dan mocht hij blij zijn, als hij nog 800 gulden zou krijgen. Ik zou dan die 200 gulden weer in mijn zak gestoken hebben en rustig ieder jaar 10 % van duizend gulden hebben opgestreken van de weduwe Goedejans. Meergeld was een vooraanstaande christen en ik was van plan onze leveranciers uit te kiezen uit mijn eigen rasgenooten. Hij mocht dus gerust denken, dat de zaak Goedejans ophield te bestaan. Het was een prachtig kantoor, waar ik werd binnengelaten. Alles sprak van een onmetelijken rijkdom. Directeur Meergeld was nog jong. Ik schatte hem op ongeveer 30 jaar.

Oplettend hoorde hij mij aan. Toen ik uitgesproken was, keek hij even op het briefje, dat ik in had moeten vullen, voor ik bij hem toegelaten werd.

„Uw naam is David Cohen, nietwaar?"

„Ja", antwoordde ik.

„Dus kennelijk een jood?"

„Zeer zeker een jood."

Toen trok hij een gezicht, alsof hij plotseling iets vies zag of rook.

„Ik wil er niet veel woorden over vuil maken, maar zoo'n vuile jodenstreek heb ik nog nooit meegemaakt. Denk je, dat ik geen verstand heb, leelijke smous? Je dient je eigen hier aan als een vriend van de weduwe Goedejans. Je wilt mij wijsmaken, dat de zaak failliet is en dat ik dus blij moet zijn met 800 gulden in plaats van duizend. Mannetje, als die zaak werkelijk failliet is, krijg ik geen 800 gulden, geen 800 centen, dan krijg ik niets. Waar komen dan die 800 gulden vandaan, die jij me hier aanbiedt? Ik doorzie je donders goed! Je wilt de weduwe en mij samen bestelen. Dat goede mensch heeft je er werkelijk 1000 meegegeven; de zaak gaat heelemaal niet failliet, maar jij probeert haar en mij op te lichten voor 200 gulden. Geef oogenblikkelijk die 1000 gulden hier, dan krijg je een kwitantie en donder dan op uit mijn kantoor. Laat je jodensmoel hier nooit meer zien!"

Ik trilde van woede. Maar ik beheerschte mij. Zoo'n stukje goy kan toch een jood niet beleedigen. Het meest ergerde mij het feit, dat hij me doorzien had, ofschoon toch nog niet heelemaal. Maar op dat oogenblik zwoer ik een duren eed, dat ik niet zou rusten voordat ik dat stukje christenschorem totaal vernietigd had. Toch had hij mij iets geleerd. Ik was nog niet slim genoeg. Bij een beetje nadenken, had ik ook zelf kunnen begrijpen, dat er iets niet klopte in mijn voorstel. Maar dat een goyim slimmer was dan een jood, was een doodelijke beleediging voor mij en daarom zwoer ik dien eed, dat ik hem zou vernietigen.

Nu ik dit beschrijf, tril ik weer van woede. Maar ik heb nu een levensdoel. Meergeld **zal** en **moet** eronder en **ik** zal op de plaats van Meergeld komen. Dienzelfden avond heb ik nog een brief geschreven aan Rebbe Samuel, waarin ik het onderhoud met Meergeld uitvoerig beschreef en zijn raad vroeg, hoe ik het beste mijn doel kon bereiken.

(Wordt vervolgd)

ONS VOLK EN HET RIJK II.

Ook Holland zocht het Rijk

In ons vorig nummer begonnen wij met de publicatie van een artikelenserie over de betrekkingen, die er in den loop der bekende historie hebben bestaan tusschen de Duitsch-Germaansche stammen in West- en Midden-Europa. Wij raden den lezers aan, alvorens een artikel te lezen, ook het voorgaande te raadplegen. De laatste alinea van het vorige artikel luidde: De goede verstandhouding van den utrechtschen bisschop met den keizer veranderde eerst als gevolg van de spanningen en conflicten tusschen den Paus en den duitschen keizer. Het begon met de botsing tusschen bisschop Godebold (1113—1127) en Hendrik V. De rol, die het bisdom als het betrouwbare bolwerk van de rijkskerk en daarmede van de rijksmacht gespeeld had, was nu weliswaar uitgespeeld, maar desniettemin heeft Utrecht tot in de 13e eeuw een, zij het ook kwijnende, rijkskerkelijke traditie bewaard. Annalen van den utrechtschen dom uit het jaar 1200 zien in het bezoek van den keizer een gewone gebeurtenis.

Als dragers eener rijksverbondenheid traden echter de door den keizer nu meer begunstigde graven van Holland en Gelre op den voorgrond. Naast Utrecht waren deze beide leenstaten reeds lang de eenige van beteekenis in het Noorden van Neder-Lotharingen. Eerst trachtte de keizer deze verbondenheid te waarborgen door een evenwicht tusschen de beide graafschappen en het bisdom, om tenslotte de oplossing van de politiek-dynastieke eenheid van het Rijnmondingsgebied onder het hollandsche gravenhuis te kiezen.11) Utrecht, dat zijn bisschopszetel nu tijdelijk bezet zag met de leden van het hollandsche gravenhuis, stond ook later, vooral na het midden van de dertiende eeuw, geheel onder of in belangenafhankelijkheid van Holland.

Reeds zeer vroeg was, zooals al eerder gezegd, dit kustgebied van de Schelde tot Kennemerland historisch nauw met het Rijk verweven. Aan het begin van het latere graafschap Holland stond de onvoorwaardelijke inzet in dienst van den duitschen koning. De stamvader van het hollandsche gravenhuis, Gerolf, die den Wiking-hertog Godfried uit den weg ruimde, verkreeg hiervoor van koning Arnulf een uitgebreid kustbezit van de Rijnmonding noordwaarts. Dirk I en zijn opvolgers genoten van de Ottonen soortgelijke gunsten. Merkwaardig is daaronder de gift van Keizer Otto III aan Dirk II in 985, waardoor deze in Maasland en Westfriesland groote bezittingen verkreeg. De groei en de eerste bevestiging van het graafschap Holland is derhalve niets anders dan de uiterste uitlooper van een doelbewuste rijkspolitiek.12) Deze rijkspolitiek is ook later steeds weer voor de staatsrechterlijke verhoudingen van dit land van beslissende beteekenis geweest. Tot haar krachtige ontwikkeling is de hollandsche territoriale macht in aansluiting aan de rijksmacht onder de Staufers gekomen.13)

Ook zijn de graven van Holland gedurende langeren tijd met de saksische hertogen verbonden gebleven en kozen zij hun vrouwen bij voorkeur uit dit huis. Ofschoon de graven hierdoor met de oppositie tegen den salischen en staufischen koning in de nauwste verbinding stonden, hoort men toch niet meer zooals vóór dien tijd van botsingen met den koning of keizer. Integendeel: de hollandsche graven waren een tijdlang trouwe aanhangers van de staufische keizers.14)

Zonder conflicten tusschen de graven van Holland en de rijksmacht is het in den loop der tijden echter niet gebleven. Dirk III liet het door zijn berooving van kooplieden op den Rijn en Waal en door geschillen met den bisschop van Utrecht zoover komen, dat de keizer den graaf op een Rijksdag te Nijmegen in het ongelijk moest stellen en het tot een krijg tusschen beiden kwam (1018). **Doch hoe absoluut valsch en misleidend is de conventioneele voorstelling, door onze scholen van geslacht op geslacht ijverig voortgekweekt, als hadden de hollandsche graven als kampioen eener „hollandsche vrijheid" al de middeleeuwen door in fellen strijd tegen Keizer en Rijk gestaan.** Met een streven naar onafhankelijkheid had het afwerende zelfbewustzijn van Holland t.o.v. de sterkere machtsuitbreiding van den bisschop van Utrecht **niets te maken.**15)

Overigens was een stellingnemen tegen de centrale rijksmacht geenszins speciaal karakteristiek voor Holland. Strijd met den Keizer heeft meer dan één absoluut rijksverbonden vazal gevoerd.

Dirk IV liet het niet bij een eenmalig verzet en ook Floris I kon geen vrede met het Rijk houden. Dirk V scheen zich echter weer op zijn rijkspolitieke taak te bezinnen. Samen met den bisschop van Utrecht werd door hem de strijd tegen de Friezen opgenomen.

Het hollandsche gravengeslacht strekte zijn invloed ook op de rijkszaken uit. Egbert, achterkleinzoon van Dirk I, was korten tijd kanselier van Keizer Otto II en een der invloedrijkste mannen van het duitsche Rijk op het eind van de 10e eeuw.16) Aan een bijeenkomst van saksische graven in 1024 te Herzfeld bij Bechum gehouden, die zich voor de keus van Koenraad van Franken tot koning uitsprak, heeft Graaf Dirk III deelgenomen.17) **Het is een gevaarlijke, met opzet geschapen mythe, die thans eindelijk eens den kop dient te worden ingedrukt, dat Holland zich nimmer om Rijk en rijksbanden bekreund zou hebben.** Een objectieve beschouwing der geschiedkundige feiten laat ons het tegendeel zien.

In de 12e eeuw werd de samenhang van de laagste Rijnlanden met het Rijk in toenemende mate door Holland gedragen. Hier leefde een krachtige rijkstraditie.18) Wel bestond er op het eind van de 12e eeuw economisch en geestelijk een sterke rijnsche samenhang tusschen Keulen en Utrecht, de politieke band met het Rijk werd echter meer en meer bepaald door den Keulschen aartsbisschop en den hollandschen graaf.19) De tegenstelling tusschen dezen laatsten en de duitsche koningen was overwonnen en sedert het midden der 12e eeuw traden de graven weder gesterkt en tot daden bereid in den dienst van het Rijk.20)

Dirk VI en vooral Floris III (1157—1190) streden zij aan zij met den Keizer zooals wel geen van hun voorvaderen. Herhaaldelijk verschenen zij in zijn gevolg. 1159 begeleidde Floris Keizer Frederik Barbarossa naar den Rijksdag van Roncaglia en in 1176 ontbrak de Hollander niet op het slagveld van Legnano. In den veldtocht tegen de Saksen behoorde hij tot de steeds bereid zijnde helpers. Met den Keizer nam hij aan den meest duitschen kruistocht deel en volgde hem hierbij 1190 in den dood.21)

In 1219 zien wij op een hofdag van Frederik II in Frankfort Graaf Willem I van Holland als „Maarschalk des Rijks" een oorkonde onderteekenen.22) In 1247 werd Graaf Willem II door den duitschen klerus (als tegenkoning) tot Roomsch Koning van Duitschland gekozen. Ondanks de kerkelijke oorsprong van zijn koninklijke macht betoonde deze graaf meer en meer een duitsch zelfbewustzijn.23) Zijn verbindingen strekten zich door zijn huwelijk met de Welfendochter Elisabeth uit tot het saksische vorstendom en tot het nederduitsche en rijnlandsche burgerdom der steden. Hierdoor scheen zich tijdens zijn koningschap de gestalte van het Rijk in wezenlijke trekken nieuw te zullen vormen in de richting van een politieke samenwerking van het burgerlijk element van Schelde, Elbe en Rijn 24) Willems zoon Floris V heeft zijn plicht tegenover het Rijk nooit verloochend. Hij heeft de traditioneele rijksrechterlijke vormen in menig opzicht beter dan zijn tijdgenooten in acht genomen.25)

De derde leenstaat, die voor de volksche en politieke band van de Nederlanden met het Rijk van beteekenis geweest is, was Gelder. Van den vroegsten tijd af was de geldersche sage en geschiedenis met het duitsche koningschap ten nauwste verbonden.26) Aan het feit, dat de graven van Gelre in den strijd tusschen Hohenstaufen en Welfen bijna voortdurend de zijde der eersten gekozen hebben en zich ten aanzien van hun territoriale belangen steeds op Keizer en Rijk beriepen, evenals aan de familiebetrekkingen, die een tijdlang met het koningshuis bestonden, dankten zij hun toenemende macht en aanzien.27) Graaf Hendrik I (1138—1182) was met de Hohenstaufen Koenraad III en Frederik Barbarossa nauw verbonden en geregeld aan 's Keizers hof te vinden, wanneer deze zich te Nijmegen of in een der plaatsen aan den Neder-Rijn vertoonde.28)

De hertogen van Brabant wisten slechts nu en dan een invloed op de rijkszaken uit te oefenen, die herinnerde aan de beteekenis van vroegere hertogen van Lotharingen. Zeker bekleedde Brabant nog bij de koningskeuze van 1138 een buitengewonen rang. De steun der brabantsche hertogen werd echter door de duitsche koningen en keizers niet versmaad. Hertog Henderik I (1183—1235), die zijn landsheerlijke rechten met behulp van den koning had uitgebouwd, heeft herhaaldelijk gelegenheid gehad, zijn invloed op de rijkszaken te doen gelden. Aan den strijd tusschen de Welfen en Hohenstaufen had hij een werkzaam aandeel aan de zijde van de Welfen en na den dood van den Hohenstauf Philips heeft hij zelf een oogenblik kans gehad, den duitschen koningstroon te bestijgen. In 1215 dwong Frederik II echter ook Brabant en Limburg om zijn gezag te erkennen. Eveneens uitzicht op het koningschap van Duitschland heeft Hertog Hendrik II (1234—47) gehad.29)

In algemeene trekken kan men met betrekking tot de rijksverbondenheid der Nederlanden gedurende de eerste eeuwen van het eerste duitsche Rijk het volgende vaststellen:

Vanaf het einde van de 10e eeuw was de wil van den duitschen koning voor langen tijd het ordenende element in de nederlandsche verhoudingen. Het was de koning, die onder de graven den landvrede zocht te handhaven en de verstoorde orde zocht te herstellen, die over de graafschappen zelf beschikte, ze weggaf en samenvoegde of ongewenschte verbindingen trachtte te verhinderen. De wil van den koning was in dien tijd niet alleen de hoogste, doch had aanvankelijk tevens het meeste effect.

Ook de duitsche keizers van de 12e eeuw deden zich in de nederlandsche gebieden nog voortdurend gelden en namen op kritieke oogenblikken de beslissing in handen. Soms beschikten zij zelfs nog over friesche graafschappen, regelden leenrechterlijke verhoudingen van Holland en wisten nog de keus van mannen naar hun geest op den utrechtschen bisschopszetel door te zetten.30) Nog Keizer Frederik Barbarossa was herhaaldelijk in geschillen hier te lande tusschenbeide getreden.

De verschillende nederlandsche vorsten van dien tijd namen actief aan de algemeene rijkspolitiek deel. Zij streden nog op de velden van Lombardije tegen Milaan, op de vlakten van Noord-Duitschland tegen Hendrik den Leeuw en in de bergstreken van Klein-Azië tegen de Saracenen.31) Zij voelden zich als tot het Rijk behoorend en dachten er nog niet aan, met buitenlandsche mogendheden verdragen te sluiten tegen Keizer of Rijk.

De regeering van Koning Willem van Holland had de geschiedenis van de Lage Landen iets nauwer met de lotgevallen van het Rijk verbonden. Hierop volgde de tijd van het Interregnum in Duitschland; de zelfstandigheid van de diverse duitsche staten ontwikkelde zich nog verder. Toch verschilde de positie van de nederlandsche staten weinig van die der andere in het Rijk, die zich tegelijkertijd gevormd hadden. De overtuiging, dat de nederlandsche gebieden bij het Rijk behoorden, verdween hier vooreerst nog niet.32) Ondersteund werd dit rijksbewustzijn hier te lande door een onge-

---

11) Reese blz. 138; 12) Reese blz. 102, 104; 13) O. Oppermann „Untersuchungen" II: „Die Grafschaft Holland u. d. Reich" blz. 3, 32; P. J. Blok „Holland u. d. Reich vor der Burgunderzeit" in „Nachrichten der Göttinger Gesellschaft der Wissenschaft" 1908 blz. 624; 14) P. L. Muller „Mideleeuwsch Nederland" in „Verspreide geschr." blz. 144; 15) Reese blz. 107; 16) Blok „Gesch. v. h. Ned. Volk" I blz. 98; 17) Oppermann blz. 13; 18) Reese blz. 249. 19) Reese blz. 144; 20) Reese blz. 135; 21) Reese blz. 135; 22) Th. Hasse „König Wilhelm v. Holland" blz. 52; 23) Reese blz. 287; 24) Reese blz. 298; 25) Reese blz. 355 v. 26) Reese blz. 116; 27) Reese blz. 252; Blok I blz. 181 v.; 28) Blok I blz. 181 v.; 29) Blok I blz. 185 v. v.; Reese blz. 150, 228) 31) R. R. Post in Brugmans „Gesch. v. Nederl." blz. 151, 181; 32) Blok I blz. 194.

DE VLAM DER AARDE

OVER HET GEBRUIK VAN PETROLEUM ALS OORLOGSBRANDSTOF

(Van onzen medewerker buitenland)

DE OPMARSCH der Duitsche legers naar het gebied van den Kaukasus doet opnieuw en in verhoogde mate de belangsteling uitgaan naar de beteekenis van petroleum als oorlogsbrandstof. Want zonder petroleum, zonder de daaruit te winnen benzine, stookolie en smeerolie behoort de moderne gemechaniseerde oorlogvoering tot de onmogelijkheden. De partij, die deze of gelijkwaardige vervangingsstoffen mist, hoe ook de krachtsverhoudingen op ieder ander terrein mogen liggen, gedoemd den strijd te verliezen.

Voor de oorlog in September 1939 tot een feit werd, leefden de verantwoordelijke mannen in het kamp der geallieerden veelal in de overtuiging, dat de Duitsche legers, welker kracht ook op ander gebied steeds werd onderschat, omdat men zich liet leiden door de opgaven en rapporten van in hun haat verblinde joodsche emigranten, zich door gebrek aan petroleum wel in hoofdzaak op de verdediging zouden moeten toeleggen. Een propaganda met uit vliegtuigen geworpen strooibiljetten, die het Duitsche volk moest opzetten tegen zijn regeering en een hongerblokkade zouden de overwinning wel brengen....

Zoozeer was de juistheid van deze stelling gemeengoed geworden in Engelsche en Fransche kringen, dat nog tijdens den veldtocht in Polen, waar de Duitsche weermacht, inplaats van zich tot het defensief te beperken, in een geweldigen, achttien dagen aan één stuk voortdurenden aanval de Poolsche legers voor zich uit joeg, in Parijs verschillende in Londen en in Parijs verschijnende kranten — daarbij natuurlijk slaafs gevolgd door een deel van de „neutrale" Nederlandsche pers — werd verkondigd, dat een verminderde gevechtsactiviteit, door het gebrek aan brandbare vloeistoffen, zooals dat overeenkomstig de „berekeningen" nu toch alle dagen aan het licht zou kunnen komen, binnenkort met stelligheid viel te verwachten. Want Duitschlands tegenstanders hadden in de zaligheid, welke nu eenmaal kenmerkend is voor de armen van geest, verzuimd rekening te houden met de mogelijkheid, dat het Rijk, afgezien van zijn voorraden, nog wel eens lange andere dan de tot dusver gebruikelijke wegen zijn behoeften aan petroleum en hun derivaten zou kunnen dekken. En de mogelijkheid, dat de Duitsche chemische industrie, waarvan de beteekenis en het hooge ontwikkelingspeil toch reeds sinds jaar en dag over de geheele wereld zich bekend — en gevreesd! — was, zich wel eens op zoo'n grootsche wijze op het probleem der productie van synthetische brandstoffen zou kunnen hebben geworpen, werd lichtzinnig verwaarloosd en onderschat. Zeker, ook in Londen en Parijs was men ervan op de hoogte, dat in Duitschland bepaalde hoeveelheden motorbrandstof langs chemischen weg werden geproduceerd. Doch omdat men zich geen denkbeeld gevormd had van den omvang, dien deze productie had genomen en men niets wist van de geweldige uitbreidingen, welke ook op dit gebied reeds in vergevorderden staat van voorbereiding verkeerden, achtte men zich voldoende verantwoord ook aan deze uiting van Duitsche energie schouderophalend voorbij te gaan en haar te beschouwen als „Spielerei".

Na den veldtocht in Polen kwam niet alleen de — betrekkelijk geringe — Poolsche productie aan Duitschland ten goede, waardoor al een verbetering gebracht werd in de, toegegeven, zwakke oliepositie, doch daarnaast werd het veel gemakkelijker om ongehinderd te beschikken over de groote kwantiteiten, die in Roemenië werden gewonnen. De Duitsch-Roemeensche handelsbetrekkingen waren en zijn er in de eerste plaats op gericht, dat Duitschland de beschikking houdt over zoo groot mogelijke hoeveelheden petroleum.

Geheel afgezien van de mogelijkheden, die voor Duitschland zullen ontstaan na de bezetting van de Kaukasische petroleumgebieden, kan dan ook worden vastgesteld, dat Europa, zij het dan ook dat het particuliere verbruik aan scherpe beperkingen blijft onderworpen, voldoende beschikking heeft over petroleum, om zijn met Duitschland verbonden legers al die hoeveelheden te kunnen leveren, die noodig zijn om den strijd met succes te kunnen voortzetten. Waarbij er tevens op mag worden gewezen, dat de geallieerde mogendheden nergens in staat zijn deze productie of dit vervoer te verhinderen of zelfs maar te belemmeren. Het beste bewijs wordt hiervoor wel geleverd door het geslaagde offensief van veldmaarschalk Rommel in Noord-Afrika. Dit offensief werd grootendeels uitgevoerd met gemechaniseerde en dus brandstof verslindende wapenen. De daarvoor benoodigde brandstoffen moesten geheel en al over zee worden aangevoerd. Het is daarbij den Engelschen, al hun krachtsinspanning ten spijt, niet gelukt, dezen van alle fronten wel meest kwetsbaren aanvoerweg, met succes af te snijden.

BLIJKBAAR niet in staat om leering te trekken uit de lessen in het Westen opgedaan, werd door de geallieerden in het Oosten, tegen Japan, op nagenoeg gelijke wijze gehandeld. Ook hier was de blokkade, waarmede trouwens nog voor het uitbreken van de vijandelijkheden al een aanvang was gemaakt, alpha en omega van alle wijsheid. Ook daar leefde men in de veronderstelling, dat de machtige Japansche vloot door gebrek aan brandstof tot werkeloosheid zou worden gedoemd en dat volstaan kon worden met een afmattingsdefensief. Want ook Japan was er in de laatste jaren toe overgegaan zijn leger op groote schaal te motoriseeren en de Japansche vloot, die, eenmaal verwikkeld in een oorlog, op geweldige afstanden zou moeten opereeren, gebruikte nagenoeg uitsluitend stookolie als brandstof. Echter hadden de Japansche politici dit in zijn primitiefheid toch eigenlijk wel wat kinderlijk aandoende spelletje al heel wat eerder doorzien dan een der tegenstanders had vermoed en zij nagenstanders had vermoed en zij namen tijdig hun tegenmaatregelen. In de eerste plaats verhoogde Japan de productie van de oliehoudende gebieden in Mandsjoekwo, in de tweede plaats trachtte het (al was dit uiterst moeilijk omdat de grondstoffen daartoe niet overvloedig beschikbaar waren) in zijn tekort te voorzien door de productie van synthetische brandstoffen, en tenslotte richtte het zijn handelspolitiek erop voorraden uit het buitenland te betrekken. Langen tijd heeft het daarbij getracht den vrede te bewaren. Toen bijvoorbeeld onder den druk der Anglo-Amerikaansche landen ook Nederlandsch-Indië — dat toch zoo onafhankelijk was? — den uitvoer van olie naar Japan tot op een minimum beperkte, poogde Japan op Nederlandsch-Indischen bodem oliehoudende terreinen te huren teneinde zelfstandig de exploitatie daarvan ter hand te kunnen nemen. Maar ook daartoe toonde de Nederlandsch-Indische regeering zich niet bereid. Eindelijk heeft Japan dan ook de logische konsekwenties getrokken uit de pogingen, die gedaan werden om het land op „vreedzame" wijze te wurgen, subsidiair het in een vergaanden staat van afhankelijkheid van de Angelsaksers te brengen. Met geweld verbrak het zijn ketenen, om zich daarna bij zijn militaire operaties reeds terstond in de richting der grondstoffengebieden te bewegen, o.a. ook de zoo begeerde petroleum te vinden was. Deze actie slaagde op voortreffelijke wijze. Want niet alleen zullen de door Japan bezette olievelden op Borneo, Sumatra en Birma er in belangrijke mate toe bijdragen, dat Japan nu in zijn eigen petroleumbehoefte kan voorzien, tegelijkertijd zijn Australië en Britsch-Indië in veel sterker mate dan voorheen het geval was aangewezen op de aanvoeren uit Amerika en Iran, hetgeen, gezien de steeds nijpender transportmoeilijkheden, de positie van deze landen ernstig ondermijnt. Inplaats van Engeland en Amerika is Japan reeds na eenige maanden oorlog geworden tot de distribuant der petroleum in het Verre Oosten. Het zal zeker van de voordeelen, die deze gunstige positie biedt, gebruik maken. In het algemeen kan Japan trouwens zeggen den oorlog voor zoover het de grondstoffen betreft al gewonnen te hebben. Het heeft zich in het bezit gesteld van de rijke ertslagen op de Philippijnen, in Birma, Malakka en in den Maleischen archipel, terwijl bijvoorbeeld het feit, dat het circa 90 pct der rubberproductie controleert, nu reeds in de Ver. Staten tot moeilijkheden, waarvoor nog geen oplossing werd gevonden, heeft geleid. Het is daarbij niet twijfelachtig of dergelijke moeilijkheden zullen zich binnen afzienbaren tijd ook gaan voordoen bij producten als suiker en kinine (Java leverde 99 pct der wereldkinineproductie.)

OP HET OOGENBLIK beschikken de geallieerden nog over de belangrijke oliegebieden van den Kaukasus, het Oeralgebergte, Iran, de Ver. Staten, Midden- en Zuid-Amerika. Ten aanzien van het Kaukasusgebied is hun positie al uiterst kritiek geworden. Reeds werd een gedeelte — het Maikopgebied — door de Duitsche troepen bezet, hetgeen binnen afzienbaren tijd tot een verdere verbetering van de oliepositie der Aslanden zal leiden, temeer waar volgens de jongste berichten de Sovjets op hun terugtocht slechts betrekkelijk geringe beschadigingen konden aanbrengen. De overige alkonden aanbrengen. De overige daar gelegen gebieden van Bakoe en Grosny zullen, zelfs al worden zij niet bezet, toch hun rol van leveranciers der bolsjewistische legers binnenkort moeten opgeven, omdat alle daarvoor in aanmerking komende verbindingen zulen zijn afgesneden. De directe gevolgen van dit verlies laten zich thans nog niet bepalen; de mededeeling, dat de Kaukasische gebieden ongeveer 90 pct van de Russische olie leverden (althans in 1938), dient met eenige reserve te worden aanvaard. De bolsjewisten hadden er namelijk belang bij om, terwijl zij de voorbereidingen troffen den droom der wereldrevolutie in een daad om te zetten, hun ware kracht zooveel mogelijk te verheimelijken. Wèl staat vast, dat deze Kaukasische gebieden in belangrijkheid door geen andere in de Sovjet-Unie gelegen terreinen worden benaderd. De bronnen in den Oeral zijn niet in staat om zoowel de bolsjewistische oorlogsindustrie als den sterk gemechaniseerden landbouw èn het Roode Leger van voldoende brandstof te voorzien, zelfs al wordt op ieder punt de grootst mogelijke zuinigheid betracht — een kunst waarin de Russen zich de geheele geschiedenis door, nooit groote meesters hebben getoond. Trouwens, het feit dat onlangs bij de vernietiging van het voor Moermansk bestemde convooi ook eenige tankbooten werden getroffen, wijst in deze richting. Want waarom zou er anders Amerikaansche olie moeten worden geïmporteerd?

Indien te eeniger tijd de Sovjet-Unie, hetzij door gebrek aan olie, hetzij door andere oorzaken, gedwongen zou worden den strijd te staken, dan zou de petroleumpositie van Engeland in het Midden-Oosten buitengewoon precair worden. Want de in dit gebied gelegen olievelden zouden blootstaan aan een onmiddellijk gevaar van drie zijden: de reeds ver voorgedrongen troepen van veldmaarschalk Rommel in Egypte, de Duitsche legers in den Kaukasus en de steeds toenemende dreiging in Britsch-Indië, waar het Britsch gouvernement door het arresteeren der Congresleiders toegaf, ook daar op politiek en diplomatiek terrein volkomen gefaald te hebben. Het gevolg zou zijn, dat de geallieerden nog slechts de vrije beschikking zouden hebben over de Amerikaansche petroleum. Weliswaar beheerschen de Ver. Staten in hun eigen land reeds ruim de helft der huidige wereldproductie, doch van dezen overvloed zouden Amerika zelf en zeker ook Engeland slechts een spaarzaam gebruik kunnen maken, omdat, zelfs al zouden de Duitsche en Japansche duikbooten en vliegtuigen vanaf dit oogenblik geen enkele tanker meer vernietigen, deze landen niet in staat zijn de reusachtige hoeveelheden langs de geweldige afstanden te vervoeren, die noodig zijn om hun militaire machinerie in gang te houden. Zoo ontwikkelt zich de oorlog in deze faze ook tot een „olieoorlog", waarbij zich het merkwaardige feit voordoet, dat in die landen, die toen zij in 1939 sterk genoeg meenden te zijn, het avontuur te kunnen wagen, meende omdat zij nagenoeg alle vindplaatsen van petroleum onder hun controle hadden, als gevolg van het optreden der geen olie bezittende As-mogendheden de vrees ontwaakt, dat de rollen wel eens geheel omgekeerd zouden kunnen worden. En terecht!

---

wone veelvuldigheid van bezitrechterlijke, economische, politieke, volksche en geestelijke banden met het Oosten, die zelfs de ontoegankelijke moeraslanden in het uiterste Noorden overbrugden.33)

Een belangrijk aandeel in de versterking van die banden hadden de duitsche Ridderorde, de kooplieden van den oostzeehandel en de Hanze en het boerendom door de van Nederland uitgaande kolonisatie van het duitsche Oosten.

In 1190 werd de duitsche Ridderorde opgericht, die zich ook met een vertakking over Nederland uitstrekte. Reese schrijft hierover: „Het blijde tegemoetkomen, waarmede men juist aan den Benedenrijn dit nieuw opgerichte instituut begroette, sloot de erkenning en de positieve aanvaarding in van het feit, dat men zelf bij deze duitsche orde thuishoorde ... Maar vooral waren het de graven van Holland — Graaf Willem II in de dagen van zijn roomsch-koningschap en nog meer zijn zoon Floris V —, die naast de bisschoppen van Utrecht en nu en dan ook de graven van Gelder de positie van de duitsche orde hebben bevestigd." „De nederlandsche tak, die in de dagen van de laatste Staufers was ontstaan, berustte op de heelduitsche krachten, die ook het Rijk der hooge Middeleeuwen gedragen hebben."34)

In het begin van de 12e eeuw zette de groote trek van boeren uit de Nederlanden naar de aan Weser en Elbe en verder oostwaarts gelegen streken in. „Alle volksche gemeenzaamheid drukt zich het sterkst uit in de politieke daad, die uit gelijkgerichten volkschen wil groeit". Met dit woord drukt Reese uit, hoezeer ook door de kolonisatie der Nederlanders in het duitsche Oosten een volksche gelijkheid met de andere Duitschers, die er aandeel aan hadden, blijkt en landschapsverschillen en territoriale indeelingen in de duitsch-nederlandsche ruimte onbelangrijk werden tegenover de grootte van de volksche en politieke daad. En hij voegt er aan toe: „Voor alle eeuwen werd de oostkolonisatie een getuigenis van het gelijke bloed en van den gelijken aard."35)

(Wordt vervolgd)

33) Post blz. 228; 34) Reese blz. 12; 35) Reese „Zusammenhänge in der Gesch. d. Deutschritterordens der Niederlande" in „Blätter f. dt. Landesgesch." 83, 1937 blz. 224 vv.

Roomsche voorlichting

over een waterkamp van het Arbeidsfront

DE TIJD GAAT AAN „DE TIJD" VOORBIJ.

HOLLANDERS zijn rare kerels. Zet er drie of vijf of net zoo veel als U wilt bij elkander, geef ze een hoeveelheid ouwe klare, pijpen en tabak en U hebt een kankercollege gecreëerd, dat eenig is ter wereld. *Dit* deugt niet en dàt deugt niet: dàt had zóó gemoeten en dàt net andersom! Maar zet ze bij elkander op een kluit, omringd door water; geef ze een zeilboot met een fokkemast; geef ze wind en geef ze water.... en 't worden kameraden, die elkander bijstaan en helpen, die elkander en elkanders wèrk waardeeren! In den strijd tegen de elementen wordt Hollands kameraadschap geboren! En daarom is het zoo'n prachtig initiatief geweest van de Jeugdafdeeling van het N.A.F. om voor de jonge werkers een waterkamp te organiseeren, waar deze hun vacantiedagen kunnen doorbrengen, hetzij geheel op eigen kosten, hetzij op kosten van hun werkgever, in welk laatste geval dit vacantieverblijf dan als een belooning beschouwd dient te worden voor getoonde toewijding en bewezen plichtsbesef. Zoo zien wij dan ook in dit waterkamp aan de Vinkeveensche plassen, in de Jeugdherberg, zoo veelzeggend „Zeldenrust" genaamd en gelegen te Baambrugge, de jonge arbeidskameraden van overal te samen komen en ondanks de meest uiteenloopende politieke inzichten en overtuigingen wordt daar die ware geest van kameraadschap geboren, dien de Nieuwe Mensch behoeft.

Door bijzondere omstandigheden hadden wij het voorrecht enkele dagen temidden van dat jongvolk van 16 tot ruim 20 jaar te mogen doorbrengen en zonder aarzelen durven wij deze dagen als onvergetelijk in onze memorie te noteeren: kostelijker dagen tusschen riet en golven hebben wij nimmer meegemaakt.

Reeds om 6 uur toetert de bootsman van het kamp zijn kameraden wakker en hei! die daar nog durft te blijven slapen; onder daverende hilariteit wordt hij van zijn bed gelicht, naar buiten gedragen en plomp het water in gejonast!

Na een fiksch kwartiertje gymnastiek en het opmaken der bedden volgt een stevig ontbijt, waarbij, evenals bij de andere maaltijden, gelegenheid wordt gegeven tot het doen van een gebed, waarvan door enkelen gebruik wordt gemaakt.

Nadat de noodzakelijke corveeërs zijn aangewezen voor het aardappelenschillen, vloeren boenen e. d., gaan de anderen in de gereed liggende zeilbooten om onder kundige leiding in de geheimen der zeilsport te worden ingewijd. Zoo wordt er gezeild en geroeid en gezwommen en gezongen en als de avond is gekomen en de laatste maaltijd in de hongerige magen is verdwenen, verzamelen allen zich in de kleine gezellige herbergzaal en weldra klinkt het harmonieerend geluid van guitaars en accordeon, klinken forsch die liederen van kampen en trekkers, van „Hoog op de gele wagen" en hoe zij al meer mogen heeten.... Meer dan vijftig jongens, die dag aan dag werken en leven in de duffe benauwdheid van fabrieken en steden, leeren hier de natuur kennen in een leven van vreugde en kameraadschap onder den wijden wolkenhemel en wanneer de dag dàar is, dat zij weer huiswaarts moeten trekken, dan gaan zij met lekker bruingebrande lichamen en de doffe matheid in hun oogen heeft plaatsgemaakt voor fonkelende levensvreugde en ingezamelde energie.... Meer dan vijftig jongens komen gedurende méér dan zes weken, iederen Maandag zoo terug in de maatschappij.... en zij dragen in zich de wetenschap, de overtuiging, dat het Leven wáárd is geleefd te worden; dat de strijd voor een gelukkiger, een zonniger samenleving niet ijdel is, maar dat dit Ideaal bereikbaar zal zijn.... door eensgezindheid, door wederzijdsch begrijpen, door nooit gekende, maar thans ondervonden kameraadschap. Zet ze bij elkander.... van wáár ze komen: uit Groningen, uit Zeeland, uit Limburg of uit Friesland.... laat hun vader de directeur van een Bank zijn of de hulp-postbesteller, wiens grootste zorg zijn afgeloopen schoenen zijn.... ze worden kameraden! Kameraden, die elkander bijstaan.. elkander helpen.... en elkanders werk waardeeren....

Hier toont het N.A.F. zch van zijn beste zijde en verdient het de medewerking en sympathie van iederen volksgenoot, die het wèl meent met zijn Volk en van ieder wiens doel gericht is op den opbouw van een nieuwe Nederlandsche arbeidsgemeenschap. Een dergelijk inzicht mag in de allereerste plaats van de Nederlandsche pers verwacht worden, die toch de taak heeft om datgene tot goed begrip te brengen bij de groote massa van het publiek, wat wellicht nog onduidelijk is.

Doch ieder lezers kent de bladen, die alleen hun lezers voorlichten als het heelemáál niet anders kan — en dan is die „voorlichting" dikwijls doorspekt met jezuïetische geraffineerdheden. Het is ditmaal niet „De Telegraaf", waarop wij de aandacht moeten vestigen, doch het zeer Christelijke en zeer Roomsche dagblad „DE TIJD": De Tijd.... die ondanks alles den tijd niet schijnt te begrijpen. Tot die conclusie moet men immers wel komen, wanneer een verslaggever van dit duistere orgaan in een verslag over het N.A.F.-watersportfestijn er zoo listiglijk even op wijst, dat „in de eetzaal uitspraken hangen van Hitler en op tafel boekjes liggen over rassenleer en het „Sociale Duitschland"." Dat er in de recreatiezaal boekjes op tafel liggen, mag voor niemand een aanleiding zijn om opmerkingen te maken; wanneer het een dagje regent en de jongens thuisblijven moeten, is eenige lectuur van harte welkom! Maar die rassenleer nietwaar! Of het „sociale Duitschland" tusschen aanhalingsteekens! Zou ons Roomsche persmuskietje ook zoo getroffen geweest zijn, wanneer hij bij zijn rondgang door „Zeldenrust" de geschiedenissen der heiligen in 2013 afleveringen was tegengekomen of het geheim van de wonderen van de heilige martelaren?! En ook tegen uitspraken van Loyala, Innocentius of Pius de zooveelste zouden geen aanmerkingen zijn gelanceerd! Daarvan zijn wij maar al te zeer overtuigd!

Enkele opnamen van het N.A.F.-waterkamp bij de Vinkeveensche Plassen.

De „Tijd"man heeft overigens ook een maaltijd in het N.A.F.-kamp meegemaakt en tijdens dezen maaltijd hield de kampleider, kam. Dahmen von Buchholz, een redevoering, waarin hij, blijkens het verslag in het Roomsche blad van 4 Augustus, „*durfde* beweren dat de arbeider vroeger geen recht kon krijgen en een arbeidersjongen geen ingenieur kon worden." Begrijpt u goed, waarde lezer? Kam. Dahmen von Buchholz dùrfde dat te beweren. 't Was dus niet waar.... maar kam. D. v. B. neemt het niet zoo nauw met de waarheid als de slaafjes van het Episcopaat, nietwaar? De werkers, die eens het recht hadden dag aan dag naar de stempellokalen te mogen trekken, die het rècht hadden margarine te vreten omdat de hollandsche boter naar Engeland moest, die het rècht hadden vrijwillig te crepeeren.... zij zullen de insinuaties van het Tijd-manneke beter aanvoelen dan die kleurlooze middenmoot van vroeger, die in die dagen genoeg had.... en die op dit oogenblik nog steeds niet de keus durft te doen.... en daarom op Engeland — en alles wat negatief is hoopt en rekent...., waarbij „De Tijd" en zijn Roomsche schare voorgaan.

En wanneer in ditzelfde verslag wordt gesproken over de door Rost gestichte Oostland-compagnie waarom staat ook dàt gedeelte dan tusschen aanhalingsteekens? Waarom staat daar dan: „door kameraad Rost van Tonningen gestichte Oostland-compagnie"? Een dergelijke opmaak van een artikel, een dergelijke wijze van aanhalen van uitspraken, stinkt — ook al zult U dat ontkennen, meneer de penneridder-van-de-waarheid-met-'n-luchtje — of bent U wellicht in staat U zelf en Uw wijze van schrijven te rechtvaardigen? Doet U dat dan wanneer en waar U daar toe geroepen zult worden....

Uw geheele verslag druipt van insinuaties! Zoo b.v. wanneer U schrijft: „De jongens kunnen eventueel Zondags naar de kerk gaan, die echter vrij ver verwijderd is." Zeker! Daar wordt geen kwaad woord gezegd; alleen zal de vrome katholieke ouder zeggen: „Mijn kind niet naar dat kamp.... waar die kerk zoo ver verwijderd is...." Dat deze jeugdherberg al stamt uit een tijd toen er nog van geen N.A.F. en van geen N.A.F.-kamp sprake was, vergeet hij.... en ook dat de heeren verslaggevers van „De Tijd" en de andere „opvoedende" dagbladen er toen niet aan dachten daarop aanmerkingen te maken! En waarom verzwijgt „De Tijd", dat in het Waterland van Vinkeveen bij tante Jans en bij oome Hein, uit den aard der zaak de bakker en de melkboer en de slager evenmin vlak naast de deur wonen?

Waar maar een mogelijkheid was hier het N.A.F. een schop te geven; maar dan zoo'n schop onder tafel, zoo'n.... jezuïetenschop.... daar is dat niet nagelaten! Meer voorbeelden? Behalve de bovenomschreven insinuaties weet het vrome blad in de onbenullige ruim 60 regels o.m. nog te debiteeren, dat het verblijft primitief is, dat het vaatwerk in het haventje wordt gewasschen, dat de slaapgelegenheden primitief zijn, dat de organisatie der maaltijden wel verbeterd kan worden, waaruit ten duidelijkste blijkt, dat hier een verslaggever de pen aan het voeren geweest is, die zelf nog nimmer gekampeerd heeft, nog nooit rijst-met-zand gegeten heeft, nog nooit op 'n strozak heeft geslapen, die, kortom, een groentje is in Jeugdland.

Hopenlijk wil men in Den Haag *aan dezen vorm* van geschrijf eens eenige aandacht schenken. Er schuilen grootere gevaren in dan in de radikale verkondiging van de nationaal-socialistische wereldbeschouwing. Een flinke schoonmaak bij „De Tijd" — dat kan den tijd slechts ten goede komen!

Het bloed is sterker dan de taal

Onze Nederlandsche taal kan ons nimmer scheiden van de gemeenschap, waartoe wij door ons bloed behooren!

Het is vanzelfsprekend, dat de moedertaal voor ieder onzer heilig moet zijn, omdat in deze moedertaal onze volksaard zich weerspiegelt en zij ontstaan is uit de zielekrachten van ons ras en bloed. In de moedertaal vernemen wij den harteklop van ons bloed. De moedertaal is niet alleen een kultureele schepping van onschatbare waarde, maar bovendien een onuitputtelijke geestelijke bron van kracht. Dit beseffen we eerst goed, als we bedenken wat ons volk zou beteekenen zonder de kostbare schatten in de moedertaal onzer eigen dichters en denkers.

Zoo is de moedertaal een dierbaar kleinood en tegelijk ook een band tusschen volksgenooten. Toch zou het verkeerd zijn om de taal als het eenige en bij uitstek bindende element van de volksgemeenschap en de volkseenheid te beschouwen. Men verneemt wel zoo vaak het gezegde: „de taal is gansch het volk" en deze stelling moge een grond van waarheid hebben, maar in haar algemeenheid en volstrektheid is zij onjuist. Toegepast als beginsel heeft zij reeds tot zeer veel onheil aanleiding gegeven, om de eenvoudige reden, dat de taal niet altijd de bepalende grondslag vormt om uit te maken welke volksgroepen tot het eigen volk behooren en welke daaraan vreemd zijn. Dit laat zich reeds toelichten met eenige opmerkelijke voorbeelden uit het Nederlandsche volk.

Zoo zijn de Friezen geen eigenlijke Nederlanders, maar Friezen, ook al zijn zij vernederlandscht. De Friezen hebben immers gedurende meer dan tweeduizend jaren een afzonderlijke Germaansche volksstam gevormd met een eigen moedertaal en kultuur. Voor de Friezen is het Nederlandsch niet meer dan een staatstaal of voertaal, d.w.z. de leidende taal binnen het Nederlandsche rijksgebied. Een ander voorbeeld is de bevolking van Noordwest-Frankrijk. Deze bevolking is, om het zoo eens uit te drukken, wel Nederlandsch, doch spreekt het Fransch als moedertaal, omdat ze door eenige eeuwen verfranschingspolitiek volkomen geromaniseerd is. Eigenlijk is de bevolking van geheel Noord-Frankrijk Germaansch van oorsprong.

Al mag de stelregel: de taal is gansch het volk, niet door de joden zijn uitgevonden, hij werd in alle geval door de joden zeer sterk gepropageerd, omdat zij daarvan het meeste profijt trokken. Zij leerden immers de taal aan van het volk waarbinnen zij parasiteerden en werden zoodoende in schijn tot volksgenooten. Natuurlijk heeft ook de democratie als schepping van den joodschen geest zich met ijver van genoemde stelling bediend als gelijkmakend beginsel en om daarmee haar macht over vreemde volken uit te breiden. De democratie erkende immers geen verschillen van ras en bloed; voor haar waren alle menschen in wezen gelijk en zij achtte het daarom mogelijk om van Nederlanders, Duitschers of Senegalnegers Franschen te maken, door ze te dwingen de Fransche taal aan te leeren. Zoo was het Napoleons bedoeling, dat de Nederlanders in hun eigen voordeel tot echte Franschen zouden worden door de Nederlanders bij Frankrijk in te lijven en ze hun moedertaal te doen verleeren. Op dezelfde wijze heeft de democratie na den Vrede van Versailles groote groepen Duitschers gelukkig willen maken, door ze tot Polen, „Belgen" en „Tsjechoslowaken" te metamorfoseeren, eenvoudig door ze in te lijven, het Duitsch als moedertaal te verbieden en ze te dwingen Poolsch, Fransch of Tsjechisch te gebruiken als nieuwe „moedertaal".

Het is uit het voorgaande duidelijk, dat de taal niet bepalend is voor het volk en dat het wel mogelijk is om Germanen te romaniseeren of te slavineeren, maar onmogelijk, om Germanen tot Romanen of Slaven te maken, want in strijd met de bloedwetten der natuur. **Niet de taal vormt het bindende element van een volk, maar ras en bloed maken een volk en een volksdom, m.a.w. gemeenzame afstamming en bloedverbondenheid. Het bloed is sterker dan de taal en bedriegt nimmer.** Dit werd op sprekende wijze weer daardoor aangetoond, dat de wekroep van den Führer tot terugkeer in Het Rijk, door alle Volksduitschers terstond werd beantwoord, ofschoon verschillende dezer Volksduitsche groepen door een eeuwenlang verblijf in de Slavische landen volkomen geslaviseerd en van hun moedertaal vervreemd waren.

Het is trouwens ook de Führer zelf geweest, die in zijn boek met klem er tegen opgekomen is, om de taal als kenmerkend voor een volksgroep te beschouwen. Nadrukkelijk zegt hij (blz. 428), dat het volksdom niet in de taal ligt, maar in het bloed. Hij heeft het Duitsche volk op het groote gevaar gewezen, om door middel van de taal Slavische volksgroepen te slaviseeren, zooals men destijds, vooral in de vroegere Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie, voor mogelijk hield, omdat het eind van het liedje niet is een werkelijke germanisatie, **maar juist een vernietiging van het Germaansche element en zijn kultuur door bastaardeering met de Slaven,** die in het volkslichaam zijn opgenomen. In dit verband was het daarom ook een fout van de Vlamingen om hun strijd tegen de verfransching uitsluitend als een taalstrijd en niet tevens als een rassenstrijd te voeren.

In het algemeen moeten wij dáár dubbel oppassen, waar met zooveel nadruk de taal als volksbeginsel op den voorgrond geschoven wordt en terdege uitkijken of in dit geval niet een of meerdere giftige adders onder het gras verscholen liggen. Deze adders zijn dan lieden met duistere duitschvijandige politieke oogmerken. Zij misbruiken onze moedertaal om daarmee een wezenlijke andersgeaardheid van ons volk tegenover de ten nauwste met ons bloedverwante Duitschers te bewijzen. Het taalverschil schept volgens deze lieden een onoverbrugbare kloof tusschen beide volken. Zij doen het dan verder voorkomen, alsof het Duitsch voor ons een „vreemde" taal is, d.w.z. net zoo vreemd als het Fransch of het Italiaansch. Ik wees er echter reeds op, dat het Nederlandsch voor ons volk gedeeltelijk voertaal is. In het Oosten van ons land spreekt men dialecten, die totaal niet verschillen van die, welke aan de andere zijde van de grens gesproken worden, zoodat men elkaar over en weer volkomen verstaat. Trouwens reeds jaren voor den oorlog werd door joden en door verjoodschte demoliberale handlangers van joden de taal misbruikt voor een duitschvijandige politiek. Dit geschiedde dan onder het mom van taalzuivering. Onze taal moest zorgvuldig van germanismen worden gezuiverd. Onder germanisme verstond men dan een woord dat gelijkenis vertoonde met een Duitsch woord. Deze taalzuiverjaars vegaten daarbij, dat onze Nederlandsche of Nederduitsche taal, behalve dat zij een Germaansche taal is, tevens uit het (Neder)duitsch is ontstaan en zagen er overigens geen been in, om alle mogelijke Fransche, jiddische en Maleische woorden in onze taal te gebruiken.

Onze Nederlandsche taal **onderscheidt** ons wel van de Duitschers, maar **scheidt ons niet,** omdat in de eerste plaats beide volken Germanen zijn en in de tweede plaats bovendien ten nauwste stamverwant. Dit laatste treedt vooral zeer opmerkelijk aan den dag uit de kwartierstaten van belangrijke Nederlanders, zooals zij door het verdienstelijke tijdschrift „Sibbe" tot nu toe bekend zijn gemaakt.

Men schaadt ons volk in hooge mate door de leuze: de taal is gansch het volk, of door op het taalverschil den nadruk te leggen. Ook het geleur met „Dietsch" is schadelijk en gevaarlijk. Ter bevordering van de vooral voor ons volk zoo noodzakelijke toenadering tot het Duitsche volk dienen wij juist alles op den voorgrond te brengen wat beide volken bindt en gemeen hebben en wel in de eerste plaats te wijzen op ons gemeenschappelijke Noordrassige bloed en onze volkomen gelijke afstamming.

Al dat klein-Nederlandsche en Dietsche gedoe is in wezen separatistisch en duitschvijandig. Het is een sta-in-den-weg voor de Rijksgedachte, die voor ons, evengoed als voor de Duitschers en alle andere Germaansche volken, de eenige toekomstmogelijkheid biedt, omdat de Oostland-politiek de redding en uitkomst is voor ons overbevolkte lilliputterige staatje en deze Oostlandkolonisatie alleen denkbaar is binnen het verband en de geweldige ruimte van het Grootgermaansche Rijk.

UIT DE BEWEGING

Enkele gedeelten uit Musserts rede op den Limburgschen Volksdag:

„Gij weet evengoed als ik, dat ons volk moeilijke tijden doormaakt, het beste bewijs, dat wij leven in een geweldigen revolutionairen tijd, waarin alle waarden veranderen en nieuwe waarden opkomen. Er zijn er velen, die dag in dag uit de bezwaren daarvan ondervinden en vooral de huismoeders hebben met ontzaglijk veel moeilijkheden te kampen. Niemand zal deze moeilijkheden willen ontkennen, maar het is een laf en onverstandig argument, dit te willen wijten aan de N.S.B."

Mussert gaf een ontkennend antwoord op de vraag of datgene wat wij nu meemaken iets met nationaal-socialisme te maken heeft. Op het oogenblik viert het kapitalisme nog minstens evenveel hoogtij als voor 1940. Is de strijd der N.S.B. dan voor niets geweest? Om deze vraag te beantwoorden verwees Mussert naar de jaren 1931 en 1937, waarin het programma en de geestelijke „bronnen" van de N.S.B. ontstaan zijn, waarbij hij betoogde, dat deze ook nu nog onveranderd geldig zijn.

Mussert hekelde de passieve houding van de kerken ten opzichte van den strijd tegen het communisme, dat ook in Limburg jarenlang van de kansels is voorgesteld als de grootste vijand van de menschheid. Spr. herinnerde aan Finland en zeide, dat de bolsjewistische pest eens en voor altijd, dank zij Hitler en Mussolini, vernietigd wordt en dat iedere Nederlander daarvoor dankbaar moet zijn. Het is een plicht van geheel Europa, daaraan mede te doen en het is, aldus Mussert, een ellende voor mij, dat Nederland niet voldoende is vertegenwoordigd, ook al verdienen de 12.000 mannen, die de vlag van de Beweging en van ons volk vrijwillig hooghouden, onzen dank.

Voortgaande antwoordde Mussert op het verwijt, dat er in de kringen der nationaal-socialisten personen zouden worden gevonden, die zich stellen tegen de kerken. Indien dit zoo is, is het juist de plicht van alle anderen met de Beweging mee te doen om hun geest daarin vaardig te doen worden.

Mussert schetste nogmaals de toekomstige indeeling in gewesten en streken. Het zal afgeloopen zijn met de overmacht van het eene gewest boven het andere. Wanneer men bijvoorbeeld in Limburg een bepaalden bouwstijl wil, dan zal daarover niet in Den Haag, maar in Maastricht beslist worden. Als Groningen voor het Noorden een universiteit heeft, wordt het hoog tijd, dat er in het Zuiden, in Maastricht, ook een komt.

Welvaart moet worden gebracht aan onze volksgenooten, geborgenheid in eigen volk, socialisme van de daad. Moeders van groote gezinnen moeten elk jaar ook hun rust kunnen vinden, het moet toch ook mogelijk zijn, dat de mijnwerker eens iets van zijn vacantie geniet. Evenals moederschapszorg is dit het ware socialisme. De jeugd zal moeten worden opgevoed, niet anti-religieus, maar als de komende Nederlandsche staatsburgers.

De Leider besloot met een opwekking tot den strijd voor de beweging, die als doelbewuste en krachtige meerderheid zich wil geven voor het Nieuwe Europa, voor den Germaanschen Statenbond, voor het Nationaal-Socialisme.

(„Akbaba", Ankara)

De dief: „Handen omhoog! En geef òp je geld!"
Salomon: „Koesjt, Rebecca! Die man moet ik voor m'n zhaak engageeren!"

Want om deze dingen is het...

dat Gods toorn kwam over de kinderen des menschen.

EERWAARDE pater, ik heb Uw brief ontvangen en Uw advies opgevolgd om rustig met mijn ster op straat te gaan. Ik neem echter steeds mijn aktetasch hoog onder den arm, zoodat de ster toch haast onzichtbaar wordt. Zou ik mij dan geneeren voor mijn joodsche afkomst, zou er misschien toch iets haperen? Maar zoodra ik hierover ga denken, dan word ik nerveus. Ik verdiep mij er dus niet in hoe ik aan dien maatregel kom, maar prakkizeer alleen maar, hoe ik er af kom.

Verder gaf U mij den raad om te berusten in het lot, dat God mij opgelegd heeft. Nu, ik kan niet anders zeggen, eerwaarde, dan dat het mij totnogtoe wonderwel gelukt is mij aan te passen. Dat heb ik met duizend kleinigheden bewezen, want niet waar, juist de kleinigheden zijn kenmerkend in deze. Ik zal U een paar voorbeelden ter verduidelijking geven: wij hadden een echtpaar in pension genomen, menschen van zoo'n vijftig jaar, een paar onnoozele bloedjes uit Amsterdam. Wij hoefden dat natuurlijk niet te doen voor de centen, want met m'n wachtgeld en Toos d'r pensioentje komen we aan een goede twee honderd gulden. Maar zoo voor de gezelligheid; want zoo'n paar geesteshelden als wij zijn, dan zit je al gauw mekaar aan te kijken en altijd pokeren duidt ook al niet op geestelijken rijkdom. En dan, een mensch wil altijd nog verder springen dan zijn stok lang is, hoe gaat dat, nietwaar?

We noemden dan die menschen oome Poos en tante Poos, dat vinden die Amsterdammers direct gemoedelijk. En wat een bof, ze brachten nog vijf mud anthraciet mee uit Amsterdam en natuurlijk hun kolenkaart. Maar zoo omstreeks Kerstmis waren die kolen op en toen had Toos er tabak van, want dat is waar, mijn vrouw heeft minstens zooveel sjoege van aanpassen als ik hoor. En zoo begon ze een krachtig offensief om oom en tante Poos midden in den barren winter de straat op te negeren. Nu kon ik haar aanvankelijk slecht assisteeren, want ik had pas een vrij reisje van oome Poos gehad naar Amsterdam en nog een tientje voor m'n moeder, maar bij dat tientje heb ik me maar aangepast. En bovendien had ik pas opgebiecht, dat ik een jood was, want van het begin af heb ik de menschen in den waan gelaten, dat ik roomsch was.

Maar éénmaal moest ik m'n vrouw (want als het op aanpassen aankomt, dan zijn we tenslotte één) toch bijvallen. Ik begon dan maar met de schuifdeuren open te laten, ondanks den barren winter en niettegenstaande de zwakke gezondheid van tante Poos. M'n vrouw maakte systematisch gebruik van zoetstof, peper en muscaat om de zwakke nieren van tante Poos wat op te knappen en van de uitgezeefde zemels, die overbleven als we een broodje bakten, kookte ze pap voor oome Poos, want we moesten met de bonnen van ons tweeën uitkomen met ons vieren en de rest moest dienen om den voorraad aan te vullen voor den kwajen dag. Je moet toch weten aan te passen en m'n voorraad is dan ook in orde.

Maar toen schijnt die schlemiel van een oome Poos toch een seintje gekregen te hebben van tante Poos, want hij vroeg ineens giftig of we soms z'n vrouw naar 't kerkhof wilden helpen en hij sprak over den Ortskommandant en weet ik niet al. Nou, toen heb ik als de bliksem die tusschendeuren dicht gedaan, want, nietwaar, je moet je weten aan te passen. En ik heb ook „beloofd", dat ze wat van onzen voorraad — wat toch eigenlijk hun eigen voorraad was — konden overnemen, als ze weer op d'r eigen gingen wonen. Is dat nou mooi of niet? Voor wat hoort wat, wij hebben die vijf mud kolen cadeau gekregen en m'n reisje naar Amsterdam en m'n vrouw een extraatje met St. Nicolaas en Kerstmis en oome Poos legde altijd wat bij, als we dure visch aten. Alleen moeten we nog eens prakkizeeren, wat we nu zullen geven; maar dat weet ik aanstonds wel.

Nu nog zoo'n klein voorbeeld, ja, 't zijn van die echte pietluttigheden, maar juist daarom zoo typeerend voor mijn aanpassingsvermogen. We zouden dan eieren koopen, voor ieder vijftig. Ik eerst vijftig en dan oome Poos vijftig. Ik heb m'n vijftig ingemaakt en toen de tweede levering kwam, dat waren er maar veertig, toen zei ik: ziezoo, oome Poos, ik heb weer veertig mooie eitjes, voor ieder twintig. Ziet U, toen had ik er dus zeventig. Tja, een kwestie van aanpassen. En die sukkel nam dat natuurlijk. Ofschoon, een enkelen keer lag-ie wel eens aan m'n hoofd te zaniken:

.....„dat de joodsche kultuur aan het christendom nog niet toe was, dat die nog staat in het teeken van „oog om oog, tand om tand" en dat de joden de waarheid en de menschelijkheid alleen nog maar kennen qua gebod: „gij zult niet....!" Doch praktisch zouden zij het tegenovergestelde zijn van de wet, wat dan weer vanzelfsprekend is, anders had Mozes de wet wel weg kunnen laten."

Maar, eerwaarde pater, dat klopt heelemaal niet met mijn aanpassingsvermogen. Toen heb ik oome Poos van „onzen" voorraad een zakje met vier ons rijst en nog een zakje met drie ons meel gegeven. Nou eerlijk, mooi of niet. En dan hebt U het over Paulus, dat hij op den weg van Damascus bekeerd werd en uitriep: „Heer, wie verlost mij van het lichaam dezes doods!" Maar was Paulus een echte jood? Verder spreekt U van de liefde Gods, dat hij het goed met ons meent en dat alles is tot redding van onze ziel. Maar dat neem ik niet, als de Roomsche Lieve Heer het net eender doet als de joodsche, toen hij ons uit Egypteland dreef vanwege dat gouden kalf, waarvoor heb ik me dan laten doopen? Weet U geen adres, waar ik een beetje schappelijk die gelukzaligheid op den kop kan tikken?

Multatuli zei, dat hij ze gekend had, die stiekum om dien berg Golgotha heen naar binnen wilden sluipen; nah, zeg er wat van.

Zeg eerwaarde, als U soms nog eens een pakje tabak over de hand hebt, houd ik me aanbevolen, want ik heb de rookerskaart van oome Poos verloren, maar hij woont nu op z'n eigen en is dus veel te gelukkig om aan die kaart te denken.

Tenslotte eerwaarde, alles onder de roos, hè? Praat U er maar niet met den grooten baas over, want ik ga vandaag of morgen zelf wel eens met hem praten, nietwaar, een beetje uitkijken.

Uw boetvaardige Tom

KORTE NOTITIES

Durf ja te zeggen!

Wij kregen een pamflet in handen van de Gereformeerde Vereeniging voor Drankbestrijding met een bijgevoegde kaart, waarop een verzoek ons aan te melden als lid. Wij willen niet voor de zooveelste maal wijzen op den waanzin van gereformeerde drankbestrijding, roomsche konijnenfokkerij en baptistische rijwielherstelling. Het gaat hier om den inhoud van het geval, dat als volgt begint: „In de vriendelijke huiskamer van den metselaar Willemse voelt men als het ware de Zaterdagavondstemming" en dat eindigt: „.....opstaande zegt hij: „Vrouw! Annie! met Gods hulp voortaan geen drank meer, noch in huis, noch in de kroeg!" — Durf neen te zeggen!"

Daar hebben we nu weer zoo'n uitvloeisel van den negativistischen tijd! Neen, mijne heeren gereformeerde drankbestrijders, dàt is niet de methode! Het parool van dezen tijd is: Durf ja te zeggen, ja tegen het leven! Leef, doorleef en beleef het leven in zijn volle schoonheid en grootschheid! Dan komt het met den drank óók wel in orde!

DE STEM DER PERS.

KUNSTENAAR EN GEMEENSCHAP

Men kan de verhouding van kunstenaar en gemeenschap als een probleem zien, welks oplossing die van de kwadratuur des cirkels nabijkomt. Men kan haar echter ook zien als de meest natuurlijke zaak ter wereld. Als de dichter niet op een eenzaam zieleeiland leeft, maar zich gedragen voelt door den wil eener gansche volksgemeenschap, die haar diepste verlangens en hoogste verbeeldingen door zijn mond verkondigd wil hooren, dan kan de kunstenaar niet anders zijn dan de vertolker van alles wat onuitgesproken en ongevormd in de volksziel ligt. Dan echter is het niet zijn taak om in nauwlettend luisteren naar de roerselen in eigen gemoed zijn persoonlijke emoties in woord of klank af te gieten, maar te getuigen van dat algemeene, dat al omvattende, dat in de gedachten en de verbeelding van een volk leeft. De kunstenaar is vormgever, allereerst in dezen zin, dat hij al het vage, verwarde, naar gestalte verlangende, slechts in intuïtieve zekerheid vermoede, plotseling in stralende klaarheid voor onze oogen stelt en daarmee aan onzen volkswil het vast omlijnde doel geeft.

Hier helpt geen techniek, geen bindend voorschrift, geen opdracht. Hier kan slechts het innerlijk schouwen het woord doen geboren worden, dat voortaan onze daden zal bepalen. Een goddelijke oer-openbaring in de kunstenaarsziel kan het schijnen, die het leven plotseling doet begrijpen en ons tot een gehoorzaam volgen dwingt. De dichter, die zich voelt als het instrument, waarop de goddelijke adem de snaren ruischen doet, zal zich tegelijk nederige tolk van een ver boven hem uitstijgenden volkswil en trotsche verkondiger van een zich openbarende toekomst voelen. Hij zal met de woorden van Gerhard Schumann kunnen instemmen:

Immer stehn wir auf der Schwelle,
Immer zwischen Einst und Künftig.
Und das zuckende Jetzt beruft uns
Zu dem Schicksal der Entscheidung.

Auf der Jahre schmaler Schwelle
Schaun zurück wir ins Verdämmern,
Sagen ja. So war es und so
soll es auch gewesen sein.

Schauen vorwärts in die Nebel,
Mild durchstrahlt von fernen Sonnen.
Wissen nichts. Doch sagen ja und
werfen unser Herz voraus.

Slechts zij kunnen „hun hart vooruit werpen", die een onwrikbaar vertrouwen in de toekomst hebben; zij geven zich met een blijde vreugde aan de zekerheid van morgen over, omdat zij gelooven in de onfeilbaarheid van het natuurlijke instinct, dat een volk zijn weg door de nevels van het heden doet vinden. Omdat zij gelooven. Zoolang onze dichters aarzelend langs den weg van het huidige gebeuren staan, kritische toeschouwers van een in ontzaglijke weeën zich voltrekkende nieuwe geboorte, weeklagend over het schoone dat weggezonken is en zonder den wil om te begrijpen wat zich allereerst voltrekt, zoolang zullen zij in wege voltrekt, zoolang zullen zij in eigen ziel geen weerklank hooren. Zij zullen het grootsche van een wereldstorm niet zien, omdat zij slechts mistroostig kijken naar de dorre bladeren, die afgerukt voor onze voeten dwarrelen. Zij zien niet het leven, dat uit het doode verleden opstijgt.

Onze tijd vraagt geloof. En reeds daarom is het een groote tijd, dien wij beleven. „Das eigentliche, einzige und tiefste Thema der Welt- und Menschengeschichte", heeft Goethe eens gezegd, „dem alle übrigen untergeordnet sind, bleibt der Konflikt des Unglaubens und Glaubens. Alle Epochen, in welchen der Glaube herrscht, unter welcher Gestalt er auch wolle, sind glänzend, herzerhebend und fruchtbar für Mitwelt und Nachwelt. Alle Epochen dagegen, in welchen der Unglaube, in welcher Form es sei, einen kümmerlichen Sieg behauptet, und wenn sie auch einen Augenblick mit einem Scheinglanze prahlen sollte, verschwinden vor der Nachwelt, weil sich niemand gern mit Erkenntnis des Unfruchtbaren abquälen mag."

Wie dezen tijd met ongeloof beschouwt, heeft geen deel aan de scheppende krachten, die werkzaam zijn. Er is geen geboorte, die niet in bloed en tranen geschiedt; slechts de hoop op 't nieuwe leven doet ons deze smarten dragen. Wie daaronder bezwijkt, heeft in zijn ziel de blijde zekerheid over de verwerkelijking der zich baanbrekende toekomst niet gevoeld. Maar men zegge niet, dat zij, die bleven staan en den last van dezen tijd op zich namen, daarom zijn leed niet hebben gevoeld. Wij, die ondanks het al te menschelijke van elk gebeuren, de idee van dezen tijd trouw blijven, wij

sagen ja und
werfen unser Herz voraus.

(Prof. dr. Jan de Vries in „De Schouw")

WIJ KOOPEN ALLE SOORTEN
OUD PAPIER
VAN DRUKKERIJEN, FABRIEKEN ENZ.
WED. C. BENDER
RUSTENBURGERSTR. 34-38 - TELEF. 95061

Uw adres
Cafe v. d. Eijken
Tijdens Saison
Zeeuwsche Mosselen
VIJZELSTR. 49 - AMSTERDAM
TELEFOON 31208

Te Amsterdam, op 't Rembrandtsplein,
Kunt ge onder elkander zijn,
Maakt dus gebruik van onzen tip
En bezoekt allen CAFÉ TRIP
REMBRANDTSPLEIN 35, Tel. 37157

CENTRALE VERWARMINGSINSTALLATIES
Fa. G. OOSTWALD
Zijlvest 9—11, Telefoon 11067
HAARLEM
Centrale verwarming
Lood- en zinkw. - Sanitair

N.V. JAN SPIERDIJK
Oudste adres voor
MEUBELEN
Groote Markt 20
hoek Luth. Burgwal
Tel. 11652 — DEN HAAG
SALON-, HUIS- EN SLAAPKAMERS

Uw adres voor
BETER BROOD EN BANKET
RATELBAND
STEENSTRAAT - ARNHEM
TELEFOON 26084

Wie
Ratelbands brood
eet
weet kwaliteit te waardeeren

Arnhemsche BRETELFABRIEK
„KANO"
KAN & Co. — TELEFOON 22120
ARNHEM

Gebr. TH. & L. BOERS Mzn.
Geestbrugweg 22 - RIJSWIJK Z-H.
(Holland)
HANDELSMERK MB SEDERT 1889
Import, Engros, Export, Aardappelen, Groenten en Fruit
Telegr.: adres: Embee Rijswijk (Z.H.)
Tel. Den Haag 11864 en 779130 - Delft 125

T. Gansenkolk
BEËEDIGD MAKELAAR
EN TAXATEUR
VERKOOPLOKAAL
ROERMONDSPL. 28 ARNHEM
TELEFOON 20628

M. ZEILMAKER — AMSTERDAM
Schrijfmachinehandel
Marnixstraat 7 — Telefoon 48616
Levering en reparatie van alle kantoormachines

MEUBELEN
huis en haard
COMPLETE WONINGINRICHTINGEN
GROOTE VOORRADEN
LAGE PRIJZEN
120 MODELKAMERS
HEERENGRACHT 500
VIJZELSTR 77 A'DAM
TEL. 31215

N.V. HARTOG STIBBE'S
Antiquiteitenhandel
INKOOP — VERKOOP — TAXATIES
AMSTERDAM ROKIN 10 — TELEFOON 33331

Manufacturen Magazijn **„Neerlandia"**
JAN EVERTSENSTRAAT 74-76-78 — AMSTERDAM-WEST
Voor werkman, baby en mama
is het adres Neerlandia

Leest
„De Duivelsche Drieëenheid"
door Ir. J. v. Roessel
2e, bijgewerkte en vermeerderde druk
Het boek, dat U INZICHT verschaft omtrent dat wat er om U heen gebeurt. Wezen van en dwarsverbinding tusschen
Jodendom - Vrijmetselarij en Politiek-katholicisme
Verkrijgbaar bij den boekhandel
Prijs 1.10

INKOOPERS DUITSCHE WEERMACHT
EXPORTEURS OP DUITSCHLAND
„NEUROPA"
BERGSTRAAT 14 bis, UTRECHT, TELEFOON 20107

Onroerende goederen, hypotheken, assurantiën en taxaties
J. C. VOOGD, MAKELAAR
TESSELSCHADESTRAAT 31 - AMSTERDAM - TEL. 83019
HUIZEN TE KOOP VOOR GELDBELEGGING

---

voor KLAVARSKRIBO muziek
MUZIEKHANDEL „CRESCENDO"
VRAAGT GRATIS PROEFLES
Bewindvoerder kam P. SCHUURMAN
AMSTERDAM — WESTEINDE 10 — TELEF. 40439

ABONNEERT U OP ONS BLAD

NOUWEN'S Autobedrijf
Zeeburgerpad 1 — A'dam
Telefon 52172—54927
Reparaturen aller Marken
Diesel- und Benzinmotoren
Einbau von Gasgeneratoren

Drukkers Vischhandel
Engros
Import - Export
Dagelijks verse aanvoer
Thuisbezorgen
zonder prijsverhooging
Amstelveld 7 - Amsterdam

„AUTEX" H. DIRKS
AUTO-REPARATIEWERKPLAATSEN
L. LEIDSCHEDWARSSTR. 26-34
AMSTERDAM C. - TEL. 37859

DE EERSTE NEDERLANDSCHE BRANDBLUSCH ONDERNEMING
levert nog elk kwantum
Brandblusch-apparaten
De Enbo
VREDENBURG 67
TELEFOON 21602
UTRECHT

E. SLAP
St. Anthoniebreestraat 12—14
Telefoon 43879 - Amsterdam
GROSSIER IN WOLLEN STOFFEN

Het adres voor onze archieven, afvalpapier, confectieafval en lompen, oude metalen in elk kwantum is?
Gebr. THEUNIS
AMSTERDAM, Lijnbaansgracht 55-70
Telefoon 49326

GALESLOOT N.V.
Lederhandel en Schoenmakerij
Vinkenstraat 7, UTRECHT
Telefoon 18524

AMSTERDAM
Hotel-Café-Restaurant „NEUTRAAL"
AMSTERDAM, Damrak 8
TELEFOON 45403 en 47510
Logies met uitstekend ontbijt vanaf f 2.-
Div. Bitters 20 ct. Thee en Koffie 15 ct
M. W. RABE-KOCH

P.V. 1880/1 — Hoofdred.: George Kettmann Jr., A'dam. Uitg.: Stichting „De Misthoorn", A'dam. Druk.: Drukkerij De Vondelstad, Prinsengr. 346, A'dam. K 2745